

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra

Diplomová práce

Význam projektové výuky ve vyučování na 1. stupni ZŠ

Vypracoval: Zuzana Goldfingerová
Vedoucí práce: doc. PhDr. Alena Hošpesová, Ph.D.

České Budějovice 2014

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá souhrnem poznatků , které se týkají projektové výuky. Zde vycházím ze soudobé odborné literatury a poznatků pedagogů, kteří mají zkušenosti s projekty. Zaměřena je také na užití projektů na 1. stupni základních škol. Protože na prvním stupni spatřuji velký prostor a potenciál pro realizování nejrůznějších druhů projektů. V rámci kurikulárních reforem je projektová výuka vhodnou metodou, která rozvíjí požadované klíčové kompetence u žáků. Ve výzkumné části se pokusím zachytit častost využívání projektů v praxi na 1. stupni ZŠ. Jak ji hodnotí učitelé a zda je zařazována do Školních vzdělávacích programů. Tuto aktuální představu pomáhají dotvářet výsledky jednotlivých výzkumných šetření.

Klíčová slova:

projektová výuka, projekt, Školní vzdělávací program, hodnocení, zmapování situace, učitelé 1. stupně ZŠ

Abstract

This thesis is entertaining about summary of findings, which are concerning of project education. Here I come from contemporary scholarly literature and from knowledge of teachers who have experience with projects. Thesis is focus also on the use of projects in the first grade of primary school. There I see a lot of space and the potential for realizing various types of projects. Within curriculum reforms is project education good method that develops the required core competencies in students. In the research section I will try to capture the frequency of use of the project, in practice, the first grade of primary school. How teachers evaluate it and if is marshaled into the School education programs. This current idea help create the results of individual research studies.

Keywords:

project education, project, School education program, evaluate, mapping the situation, teachers of the first grade of primary school

Ráda bych poděkovala hlavně vedoucí své diplomové práce. Za podporu, velkou dávku
třelivosti a pochopení. Dále pak chci poděkovat celé mojí rodině, která mi byla velkou
oporou v období studia.

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích, 14.7. 2014

Goldfingerová Zuzana

Obsah

Úvod	8
<u>1. Vymezení pojmů .....</u>	<u>10</u>
1.1 Problém	10
1.2 Problémová a projektová metoda	11
1.3 Projektová výuka	11
1.4 Projekt	12
1.4.1 Charakteristika projektu	12
1.4.2 Základní znaky projektu	13
1.4.3 Výhody a nevýhody projektu	14
1.4.4 Třídění projektů	16
<u>2. Historie projektové výuky .....</u>	<u>17</u>
2.1 Projektová výuka v ČR	18
2.2 Projektová výuka ve světě	20
2.2.1 Step by Step	21
2.2.2 Otevřené vyučování	22
2.3 Slovo závěrem	24
<u>3. Fáze projektové výuky .....</u>	<u>25</u>
3.1 Příprava projektu	26
3.1.1 Cíle a téma	26
3.1.2 Cílová skupina	27
3.1.3 Další důležité prvky přípravy	28
3.2 Realizace projektu	32
3.3 Prezentace projektu	32
3.4 Vyhodnocení projektu	32
<u>4. Možnosti využití projektové výuky na prvním stupni ZŠ .....</u>	<u>34</u>
4.1 Kurikulární reforma	34
4.2 Bílá kniha	35
4.3 Možné směry zařazení projektové výuky	37
<u>5. Zaměření výzkumu, vymezení jeho cíle a hypotéz .....</u>	<u>38</u>
5.1 Zaměření	38
5.2 Cíl, problém, hypotéza	39

5.3 Předpoklady výzkumu	39
<u>6. Metody výzkumu</u>	40
6.1 Polostrukturovaný rozhovor	40
6.2 Dotazník	41
<u>7. Prezentace výsledků výzkumů</u>	42
7.1 Kvalitativní výzkum	42
7.1.1 Přesvědčení (motivace) o projektové výuce	45
7.1.2 Podoba projektů v praxi	48
7.1.3 Hodnocení projektové výuky	51
7.2 Kvantitativní výzkum	54
7.2.1 Návratnost dotazníků	55
7.2.2 Vzorek respondentů	56
7.2.3 Vyhodnocení otázek dotazníku	58
8. Diskuse	67
9. Závěr	68

Seznam použitých zdrojů

Přílohy

Úvod

Pojmy projekt a projektová výuka jsou často skloňovány s proměnami dnešního školství. Často se mylně domníváme, že metody projektové výuky jsou moderní a inovativní. Pravý opak je ovšem pravdou, tato metoda je relativně stará.

Základním problémem ovšem je, v čem vlastně spočívá projektová výuka jako taková, co tvoří její základní stavební kameny, na kterých lze takto pojatou výuku stavět? Přední charakteristikou projektové metody výuky je její cílevědomost, promyšlenost a organizovanost, bez těchto základních podmínek bychom nemohli reálně využít možnosti, které nabízí projektová metoda výuky.

Slýcháme, že škola nedokáže připravit své žáky na život společnosti, ale v případě začlenění projektové metody výuky do výchovně-vzdělávacích aktivit života školy je tomu právě naopak. Tato metoda je plně využitelná v praktickém životě žáků, učí je uchopení daného problému a nutí je tento problém vyřešit, čili má svou praktickou rovinu, kterou žáci plně využijí ve svém životě. V pravém pojetí je projektová metoda výuky jak intelektuální, tedy ji můžeme dát teoretický prvek, tak i ryze praktický prvek, navíc můžeme oba prvky vhodně kombinovat. Zde je důležitá role pedagoga, který své žáky zná nejlépe, plně odhaduje jejich schopnost a dovednosti, a je schopen těmto schopnostem i dovednostem plně přizpůsobit náročnost projektové metody výuky.

Výsledný produkt, který je výsledkem projektové výuky umožňuje mnohem lepší spojení školy se svým okolím i se svými studenty. Do projektové metody lze zapojit i rodiče, což je také důležitý element výchovně-vzdělávacího cíle školy. Důležitým momentem je i rozvíjení týmové práce žáků, kteří si tak osvojují základní podmínku fungování ve svém pracovním procesu, celá společnost klade důraz na schopnosti týmové spolupráce a její budování.

Projektová metoda z výše uvedených skutečností posiluje motivaci žáků, a mimo jiné, je také učí důležitým životní dovednostem kam patří: spolupracovat, diskutovat, tvořit, formulovat problémy, řešit takto formulované problémy, hledat informace, formulovat své názory a obhajovat je, atd.

Teoretická část mé diplomové práce je přehledně navržena do čtyř kapitol. V první kapitole se zaměřuji na vymezení základních pojmů, se kterými se setkáváme v rámci projektové výuky. Druhá kapitola je věnována její historii, kdy se snažím zodpovědět základní otázku, která zní: Jak stará je projektová výuka? Také se zmiňuji o tom, jak

vypadá situace ohledně projektové výuky u nás i ve světě a cíleně se zaměřuji na projektovou výuku na prvním stupni základních škol. Následně třetí kapitola zahrnuje fáze projektové výuky. Jsem si vědoma toho, že jich může být mnohem více. Čtvrtá kapitola je směřována na projektovou výuku v kurikulární reformě, kterou prošel náš systém výchovy a vzdělávání v poměrně nedávné době. Konkrétně mám na mysli hlavně Bílou knihu, ta pokládá projektovou výuku za důležitý element v našem vzdělávacím procesu. Také se snažím navrhnout určitá východiska, kterými se může ubírat projektová výuka v rámci prvního stupně základní školy.

Výzkumná část se zabývá projektovou výukou z pohledu pedagogů prvního stupně základních škol a její využívání. Snažím se v závěrech doložit, že projekty mají své místo ve výuce a získávají na oblibě jak u pedagogů, tak u samotných žáků.

TEORETICKÁ ČÁST

1. Vymezení pojmů

Na začátku své práce jsem shledala jako důležité vymezit a ujasnit jednotlivé pojmy týkající se projektové výuky, se kterými budu pracovat, abych předešla nejasnostem, které s sebou toto názvosloví nese. I když s přesnými definicemi se sekáme jen u některých. Jak uvádí Jezberová a kol. v příručce pro střední školy (Jezberová 2011), tak ve školní praxi se těchto termínů často nadužívá a označují se jimi způsoby výuky, které projekty nebo projektovou výukou nejsou.

Prakticky všechny tyto pojmy jsou spjaty se jmény Johnyho Deweye a Williama Hearda Kilpatricka, o kterých se budu ještě více zmiňovat v dalších kapitolách.

1.1 Problém

Problémy řešíme neustále, celý život. Ve výuce můžeme problém označit jako teoretickou nebo praktickou obtíž (rozpor, překážku, těžkost, paradox, ...), která se vymaňuje ze stereotypního vnímání a reagování a vede žáka k aktivnímu myšlení. Žák na základě svým momentálních vědomostí není schopen problém řešit, přesahuje jeho vnímání, to ovšem vzbuzuje jeho zájem o řešení. Prvotně nejtěžší je samotný problém odhalit (Maňák, Švec 2003).

Často je problém považován za základ projektu. Valenta (1993, s. 5) dokonce vidí problém jako místo koncentrace učiva, které si má žák osvojit skrze projektovou metodu. Ovšem pouze samostatné řešení problému nemůžeme považovat za projektovou výuku.

V této fázi musíme také odlišit problém od učební úlohy, která není založena na hledání a objeovávání nových poznatků (Kubínová, 2002).

1.2 Problémová a projektová metoda

Využití projektů ve výuce se opírá, dle mého soudu, o dvě metody: problémovou a projektovou. V pedagogickém slovníku je problémová metoda definována jako: „*Vyučovací metoda, resp. typ výuky, která začleňuje řešení problémů samotnými žáky jako prostředek jejich intelektového rozvoje. Do určité míry je tato metoda realizována při každé škol. výuce ...*“ (Průcha, Walterová, Mareš, 2001, s. 179). Žáci se učí metodou pokusu a omylu, tedy ze svých úspěchů i chyb.

Projektová metoda, nebo také postup, cesta, způsob výuky. Souhrnně bychom mohli říci, že problémová a stejně tak i projektová metoda jsou založeny na *problému*. Na problému, který není uměle vytvořen, ale vychází ze života. V čem tedy spočívá jejich rozdíl? Miroslav Hladílek ve svých Kapitolách z didaktiky říká: „*Rozdíl mezi problémovou a projektovou metodou spočívá v tom, že problémová metoda vede k přemýšlení, projektová metoda zajišťuje organizování, bádání a dokazování.*“ (Hladílek, 1993, s. 19). Stejně tak v pedagogickém slovníku se v souvislosti s projektovou metodou píše o vedení žáků k samostatnému zpracování určitých projektů a získávání zkušeností pomocí praktických činností a experimentování při projektové metodě (Průcha, Walterová, Mareš, 2001, s. 184).

V příručce pro učitele nazvané *Žákovské projekty - cesta ke kompetencím* (Jezberová a kol., 2011), je projektová metoda označována jako komplexní metoda, jelikož v sobě zahrnuje i další jiné metody (pozorování, měření, rozhovory, zpracování různých materiálů...).

Ovšem samostatné řešení problému není projektovou metodou. Tato metoda vnímá výuku celistvě, stejně jako je tomu v reálném světě, i proto zde nenacházíme rozdělení na jednotlivé vyučovací předměty.

1.3 Projektová výuka

Jinak také učení v projektech. Vychází z projektové metody. Tato výuka má široký praktický rozsah a pozorujeme zde postup od praxe k teorii. Maňák a Švec (2003) v ní spatřují možnost překročit hranice školy. Vymanit se z problémů a úloh, které žáky uzavírají mezi stěny učebny a školy. Vtáhnout žáky do přírody, do společnosti a života. Snaží se překonat strojenost, strnulost a direktivnost výuky a dávat příležitost všem žákům

dle jejich schopností, sil a zájmů. Klasická výuka je organizována v izolovaných předmětech. Toto projektová výuka boří. Přírozenou cestou v projektu spojuje několik vyučovacích předmětů, protože jejím cílem je řešit životní situaci.

Hladílek (1993, s.19) chápe projektovou výuku jako metodu, která: „...umožňuje vykonávat žákům významnou a produktivní práci. Osvobozuje je od nadvlády učebnic, ty se v ní stávají zdrojem informace a ne soustavnou vědomostí, kterou žáci pasivně přejímají.“

Charakteristické pro projektovou výuku je stanovení konkrétního cíle, nějakého výstupu, ke kterému se postupně směřuje.

Dömischová (2011, s. 28) upozorňuje, že řada pedagogů nechápe pojem *projektová výuka* plně správně. Někteří učitelé hovoří o aplikaci projektové výuky, třeba že využívají pouze její prvky. Výlet, tématickou vycházku nebo exkurzi bez společné zodpovědnosti učitele a žáka nemůžeme považovat za projektovou výuku.

1.4 Projekt

Co je to tedy projekt? Jaké jsou jeho hlavní znaky, výhody a nevýhody? To jsou otázky, které se pokusím zodpovědět v této kapitole.

1.4.1 Charakteristika projektu

Já osobně velice zjednodušeně vnímám projekt jako určitý *rám*, v jehož prostoru se odehrává výuka založená na projektové metodě.

Řada autorů se snaží postihnout a vyjádřit obsah tohoto termínu. Domnívám se, že nejlépe pojem vymezuje definice Kratochvílové (2009, s. 36): „*Projekt je komplexní úkol (problém), spjatý se životní realitou, s nímž se žák identifikuje a přebírá za něj odpovědnost, aby svou teoretickou i praktickou činností dosáhl výsledného žádoucího produktu, pro jehož obhajobu a hodnocení má argumenty, které vycházejí z nově získané zkušenosti.*“

Musíme brát na vědomí, že v projektu jsou skutečnými řešiteli žáci, ti jsou zde nejdůležitější. Učitel přebírá roli poradce. A to za účelem rozvoje samostatnosti a dalších žákovských kompetencí. Pedagog společně s žáky směřuje k dosažení stanovených cílů, za využití různých metod a forem práce (Kratochvílová, 2009).

1.4.2 Základní znaky projektu

Jak už jsem uváděla výše, různé formy i metody výuky jsou často mylně představovány jako projekt, nebo nesou jen některé jeho prvky. Vystávají tedy otázky: Co musí opravdový projekt obsahovat, jaký musí být? Co dělá projekt projektem a jaké jsou jeho zásadní znaky (prvky)?

Samozřejmě mnoho pedagogů se ve svých odborných publikacích k těmto otázkám vyjadřuje (Valenta, 1993, Coufalová 2006, Kratochvílová, 2009, Kašová, Tomková, Dvořáková, 2009 a další), protože projekt nám nabízí mnoho realizačních variant.

Na základě studia odborné literatury jsem se rozhodla vyčlenit několik základních znaků projektu, kterými se dle mého názoru předně vyznačuje:

- Vždy je jasně stanoven cíl – výsledek, ke kterému se směřuje. Produktem je něco konkrétního, čím se žáci prezentují.
- Promyšlená a organizovaná výuka.
- Předem vymezený časový úsek (den, týden, měsíc,...).
- Učitel má roli poradce a povzbuzuje žáky.
- Jedná se o žákův podnik, který žáka také ovlivňuje.
- Žák nese spoluzodpovědnost za projekt.
- Teorie se snoubí s praxí a životní realitou.
- Kombinace metod a forem výuky.
- Předměty se propojují.
- V projektu neklasifikujeme.
- Iniciativa a aktivita žáka.
- Týmová a skupinová práce, případně i individuální.
- Projekt vychází z konkrétní a aktuální situace.
- Jedna oblast je podrobně zkoumána z různých stran.
- Odpadá omezenost jen na prostředí školy. Škola se propojuje s širší společností, např. rodinami, obcí.

1.4.3 Výhody a nevýhody projektu

Pokládám za nezbytné zmínit se obecně o hlavních výhodách a nevýhodách projektového vyučování a projektů, jelikož si musíme uvědomit, že projektové vyučování není opravdu žádný „všelék“, kterým by bylo možno odstranit všechny potíže současné školy.

K problematice výhod a nevýhod se vyjádřila již velká skupina pedagogů, nicméně já osobně na základě studia pramenů považuji za hlavní výhody projektu:

- Tvorbu zdravých úsudků na základě experimentu.
- Žák nese spoluzodpovědnost na výsledku projektu.
- Silná motivace žáků.
- Žák se zapojuje dle svých individuálních možností a i slabší žáci mohou vyniknout a uplatnit se.
- Žák řeší problémy k čemuž využívá své znalosti a dovednosti, získává nové. K čemuž využívá práce s různými informačními zdroji.
- Důraz na rozvoj tvořivosti a iniciativy, je rozvíjena i tvořivost, aktivita a fantazie.
- Bližší vztah žáků s pedagogem.
- Zavedení týmové spolupráce. Žáci se učí spolupracovat a zároveň rozvíjí své komunikační schopnosti. Učí se vzájemnému respektu a toleranci.
- Pozitivní vliv na klima třídy.
- Rozvíjí se i samostatnost žáka a dovednosti řídicí, plánovací a hlavně hodnotící.
- Učitel má novou roli – poradce, které se musí učit. Zároveň si zdokonaluje své organizační dovednosti a má možnost poznávat žáky i z jiných stránek, než jen sedící v lavici.

a největší nevýhody projektu:

- nemožnost plánovat výuku
- celková náročnost (na přípravu, kompetence učitele, na přípravu pomůcek)
- dětská a adolescentní náladovost (odmítavost nového, nechuť k práci a aktivitě)
- ztráta souvislostí – chybí strukturalizace učiva
- nutnost rychle a efektivně reagovat na změny ze strany pedagoga
- hrozí riziko nekázně, pokud mají žáci velký dostatek volnosti

Zároveň bych zde ráda uvedla, jaké progresivní změny může projekt nabízet v porovnání s tradiční výukou. Vše přehledně a stručně vystihuje následující tabulka:

Tabulka č. 1: Porovnání projektové výuky s tradiční výukou

	Tradiční školní vzdělávání	Projekt jako vzdělávací strategie
Poznání	předáváno jako hotový soubor pokud možno předem utříděných poznatků a dovedností, založené na transmisi a instrukci směrem od učitele k žákovi	konstruováno a rekonstruováno, poznávací struktury se během učení mění, založené na experimentování a objevování, které řídí žák
Žák	pasivní přijímání a reprodukce hotových poznatků, vyžaduje minimální aktivitu	aktivní, neboť musí využívat existující kognitivní struktury a to, co je mu zprostředkováno ve škole ke konstrukci nových struktur nebo přebudování starých
Učitel	dominantní postavení učitele, určuje rozsah a tempo vyučování	ovlivňuje průběh vyučování pouze implicitně
Školní a mimoškolní svět	navzájem separovány	snahy o integraci
Rozvíjení individuálních vzdělanostních předpokladů žáků	potlačováno (zdůvodňováno nutností zachovat rovné podmínky pro všechny učící se žáky)	preferováno
Vzdělávací trajektorie	určována učitelem	určována žákem pod vedením učitele
Motivace	formální a jednostranná	vnitřní, individualizovaná, založená na sebepoznávání a přijímání osobní odpovědnosti
Schéma vyučovacího procesu	uniformní, založené na frontálních metodách práce	různorodé, reagující na individuální potřeby žáků, aktuální stav jejich poznání a poskytující jim účinnou podporu, pokud to potřebují
Hodnocení	založené na hodnocení okamžitého výkonu žáka	respektující osobnost žáka
Vztahy mezi učiteli a žáky	neosobní, negativně poznamenané pasivitou a kompeticí	založené na partnerství

Zdroj: <http://clanky.rvp.cz/clanek/o/z/334/PROJEKTY-VE-VYUCOVANI.html/>

1.4.4 Třídění projektů

Na základě informací z předchozích kapitol můžeme vyvodit, že projekty jsou velice variabilní záležitost. Jak uvádí Maňák a Švec (2003), vše záleží na pedagogovi, jaké si stanovil cíle a téma.

Je mnoho možností podle jakého hlediska dělit projekty. Já ve své práci vycházím z práce Valenty (1993), Kratochvílové (2009) a Maňáka a Švece (2003) a uvedu zde několik základních hledisek a následně druhy projektů jim odpovídající:

1. Dělení dle časového rozsahu projektu

- krátkodobý (dvě až několik hodin)
- střednědobý (jeden až dva dny)
- dlouhodobý (v rámci týdne až jednoho měsíce)
- mimořádně dlouhodobý (několik měsíců až roční projekt – většinou probíhá paralelně s normální výukou)

2. Dělení dle organizačních forem projektu

- individuální práce
- skupinová práce (Projekt může probíhat v jedné třídě, ale je možno aby se zapojilo více tříd nebo dokonce celá škola)
- kombinovaně (nejčastější)

3. Dělení dle prostředí projektu

- školní
- domácí
- kombinované

4. Dělení dle předmětů

- v rámci jednoho předmětu
- mezipředmětové

2. Historie projektové výuky

V souvislosti s projektovou metodou výuky jí často charakterizujeme jako určitý inovativní způsob vyučování, často v tomto případě mluvíme o modernizaci výukového prostředí. Je na místě si uvědomit, že se nejedná o novou metodu výuky, ale že ji již nějakou dobu dobře známe.

V moderní současnosti můžeme první zmínku o projektové výuce nalézt ve Spojených státech amerických, kde působil významný psycholog a pedagog John Dewey. Zrod projektové výuky tak, jak ji známe dnes, můžeme vysledovat v období končícího 19. století a počátku 20. století. Za strůjce projektové výuky je oprávněně považován již zmíněný John Dewey, který ovšem silně přeceňoval charakter projektového vyučování a to na úkor vlastních vědomostí v rámci projektového vyučování. Jeho žákem byl William Heard Kilpatrick, který položil samotné základy projektové výuky tak, jak ji známe dnes (Kratochvílová, 2009).

Ovšem i u nás na toto téma publikují již na počátcích 30. let minulého století někteří autoři, kteří se začali zabývat myšlenkou projektového vyučování. „*V této době bylo naše školství charakterizováno jako plně rozvinuté a to i s prvky alternativního školství* (Jezberová a kol., 2011, s. 20).“ Mezi významné představitele české reformní pedagogiky můžeme zařadit například Václava Příhodu, Rudolfa Žantu nebo Jana Uhera.

Výše uvedení autoři považovali za hlavní přínos projektové výuky fakt, že v jejím rámci se uplatní samostatná činnost žáků a to nejen po stránce intelektuální, ale rovněž i emocionální. V rámci projektového vyučování se také plně rozvíjí aktivní přístup žáků k dané problematice a to nejen při řešení projektů, ale celkově můžeme tento směr pedagogiky charakterizovat jako školu přemýšlení.

V souvislosti s okupací Československa v třicátých letech minulého století, a rovněž také poválečný vývoj u nás znamenal do jisté míry konec projektového vyučování. Nové možnosti oficiálního využití projektového vyučování v našich školách přinesl teprve rok 1989. „*V současné době je projektová výuka podporována v rámci kurikula a je rovněž doporučována jako jedna ze vzdělávacích metod, které přispívají ke klíčovým kompetencím žáků* (Jezberová a kol., 2011, s. 20).“

2.1 Projektová výuka v ČR

„Celkové změny v pojetí výuky stanovené Národním programem rozvoje vzdělávání v České republice, tzv. Bílou knihou (2001) a Rámcovými vzdělávacími programy (2005), přináší do našich škol nové prvky, způsoby práce, nastavují nová kritéria, která se dotknou nejen školy jako instituce samotné, ale především žáků a učitelů (Dömischová, 2011, s. 13).“ Kurikulární reforma, která se odehrávala v těchto letech, je hlavně v oblasti základního školství nutným procesem, který plně odpovídal potřebám společnosti.

V souvislosti s kurikulární reformou můžeme mluvit o její dvojí podobě – vnitřní a vnější:

- Při vnitřní reformě došlo k významné změně pojetí vzdělávání jako takového u nás. Předmětem změny se stala kvalita vzdělávání. Změnil se přístup pedagoga i žáka, celkové pojetí žáka. Změnou prošel vztah školy a rodičů. Objevili se nové formy a metody práce, atd.
- Druhou částí je reforma vnější, která se týkala hlavně změn strukturálního charakteru. Změnila se délka povinné školní docházky, návaznost a prostupnost školského systému, změnily se otázky řízení školství a jeho financování.

Dömischová (2011) uvádí, že přímo o projektové výuce se hovoří v Bílé knize a to v souvislosti s její vhodností pro rozvíjení mezipředmětových vztahů. Projektovou výuku si můžeme představit jako výuku v integrovaných celcích, jedná se o formu výuky, která významným způsobem posiluje stávající metody výuky a rovněž posiluje princip individualizace vzdělávání.

Jednotlivé oblasti Rámcových vzdělávacích programů jsou koncipovány tak, že jejich nedílnou součástí jsou i formy projektového vyučování. Do těchto programů lze poměrně snadno zapracovat různé formy a metody vzdělávání vzhledem ke koncepci dané školy. Důležitou otázkou zde je, aby celkové pojetí projektové výuky neslo určité elementy, mezi které patří například hledání mezipředmětových vztahů, tzn., že musí koncept projektové výuky být postaven na širších dovednostech žáků, které také uplatňují v jiných předmětech tak, aby došlo k jejich vzájemnému propojení. Důležitým hlediskem ovšem je také, aby v rámci projektového vyučování byla zařazována jednotlivá průřezová

témata, která jsou definována v rámci Rámcového vzdělávacího programu.

Z hlediska nabývání nových poznatků můžeme považovat projektovou metodu jako jednu z nejlépe využitelných metod práce se studenty či žáky. Musíme si uvědomit, že české školství bylo do zavedení kurikulární reformy právem kritizováno. Kritika se nesla hlavně v tom duchu, že tehdejší české školství se z hlediska nabývání nových poznatků u žáka převážně soustředilo na mechanické metody výuky. Informace jako takové byly ze strany pedagogů podávány jako již hotové. Žáci tak byli do značné míry ochuzeni o možnost zkoumání hlubší podstaty probírané látky. Můžeme zcela jistě konstatovat, že zde chyběla nutná provázanost s reálným životem, vždyť základním úkolem naší vzdělávací soustavy přeci je příprava žáků na reálný život.

Naše společnost potřebuje školu, která nebude pouze svým žákům dávat určité informace, ale školu, která je v co největší míře připraví na reálný život, ve kterém se budou nacházet po ukončení svého vzdělávání. Současná škola musí klást důraz především na rozvoj klíčových kompetencí svých žáků. V realitě můžeme konstatovat, že není tolik důležité, kolik informací současní žáci mají, ale je v zájmu, aby byli schopni všechny požadované informace nalézt a pracovat s nimi. V současné době je to opravdu potřebná schopnost. V rámci Rámcových vzdělávacích programů máme předmět ICT, který je právě jedním z důležitých předmětů a pomocí kterého lze vyučovat žáky učit hledat informace. Navíc je zde i určitá mezipředmětová souhra, která je opravdu v našem školství jednou z nejzásadnějších.

„Hlavní chybou našeho školství je také fakt, že komunikace mezi pedagogem a žákem je položena na neosobní rovině (Dömischová, 2011, s. 17).“ Tento objektivní fakt se negativním způsobem promítá do celkové situace našeho školství. Právě forma projektové výuky je prostředkem, jak situaci změnit. Na druhé straně si musíme uvědomit, že není chyba pouze na straně pedagoga, ale také na straně žáků. V současném školství mám hodně žáků, kteří do školy chodí neradi, nechtějí komunikovat ani se svými spolužáky a už vůbec ne se svými pedagogy. Žáci nemají zájem o školu a je velmi nesnadné, řekla bych v podstatě nereálné tyto žáky vhodným způsobem zapojit a motivovat.

Vztah žáků ke škole můžeme přeci jenom ovlivnit tím, co ve škole zažijí, pokud jim dáme možnost se podílet na výuce jako takové, něco samostatně objevovat, či je můžeme pomoci aktivizačních metod přímo zapojit do výběru možných problémů k řešení. Ovšem je zde nutno žáky zapojit již na prvním stupni základních škol tak, aby si na metodu projektového vyučování co nejrychleji navykli, potom ji budou považovat za

standardní metodu práce.

Pro dnešní školu je typické, že organizuje svou výuku v předmětech, což můžeme vnímat jako určitý nepříznivý faktor. Samozřejmě ovšem, že výuka v předmětech je plnohodnotnou součástí naší vzdělávací soustavy. Právě, že projektové metody jsou ty, které mohou tuto vžitou představu nabourat a učinit výuku jako takovou mnohem zajímavější. Škola může organizovat projektové dny či dokonce projektové týdny, v jejichž rámci se mohou posilovat klíčové kompetence žáků. To je právě prostor, kde žáci přestanou považovat svého pedagoga za osobu, která pouze vykonává dohled a kontroluje jenom množství a kvalitu naučené látky.

Pro větší zajímavost zde budu prezentovat výsledky sociologického průzkumu, který si zadalo Ministerstvo školství v roce 2009. Sociologický výzkum měl za úkol pomocí stupnice oznámkovat současnou českou školu jako takovou. Rodiče a žáci byli respondenty tohoto průzkumu. „*Rodiče si nejvíce stěžovali na špatné výchovné působení školy* (Dömischová, 2011, s. 19). “ Dovolím si tvrdit, že se jedná o charakteristický prvek trvalé nespokojenosti. Je důležité si uvědomit, že škola nemůže nahradit rodičovskou výchovu, pouze ji může vhodným způsobem doplnit. Jinými slovy řečeno, co se děti nenaučili doma, to je jenom velmi obtížně může naučit škola.

Právě z výše uvedených důvodů mohu konstatovat, že metody projektové výuky se stávají nezbytnou součástí dnešního školství a nabývají velké důležitosti, ale zároveň varuji před jejich příliš velkým využíváním. Projektová výuka není jedinou formou výuky, ale je vhodné ji v pravidelných intervalech průběžně do vyučovacího procesu zařazovat. Za největší hodnotu projektové výuky pokládám fakt, že pokud je kvalitní, tak vede k tomu, že se z vyučovacího procesu vytrácí neosobní charakter. Žáci tak mají možnost poznat svého pedagoga z lidské stránky a pochopitelně to platí i naopak.

2.2 Projektová výuka ve světě

Jelikož moje diplomová práce se týká projektové výuky na prvním stupni základních škol, tak jsem se rozhodla využít i příkladů ze zahraničí. Upoutal mě především program Step by step. A to tím, že jeho koncepce se ujala ve více než třiceti zemích světa, jedná se o dlouhodobý program a navíc jeho výuka probíhá i na některých českých školách. U nás je známý jako program *Začít spolu*.

Oslovila mě také jedna původem z rakouských alternativních metod, která též klade důraz na projekty a problémovou činnost. Jedná se o *Otevřené vyučování* a na našich školách také získává na oblibě.

V následujících dvou podkapitolách se pokusím tyto dvě hnutí přiblížit a vystihnout jejich hlavní myšlenky.

2.2.1 Step by Step

Jeden z nejrozšířenějších inovativních programů projektové výuky se jmenuje Step by Step. Do češtiny ho překládáme jako Začít spolu. Tento program původně vznikl ve Spojených státech amerických a byl primárně určen jako projekt, který bude sloužit k začleňování minoritních skupin obyvatelstva. V současné době je do projektu včleněna asi stovka mateřských škol a sedmdesát základních škol ve střední Evropě.

Jádrem tohoto programu je pedagogika orientována na dítě. Program jako takový čerpá z průkopnické pedagogiky 20. století, která se právě orientovala na problematiku projektové výuky. Důraz je zde kladen na prostředí, které ve své podstatě vede dítě k vhodným podnětům, jedním ze základních rysů je také schopnost sebeevaluační a evaluace kolektivu. Den v rámci tohoto vyučování začíná tím, že si děti otevřou dopis, v němž je napsáno, co je ten den všechno čeká. Jedná se o tolik vítanou motivační stránku výuky. Na závěr vyučovacího dne každé dítě zhodnotí, co zvládlo, co nezvládlo a hlavně samotné dítě určí, proč dané věci nezvládlo. Dítě samozřejmě hodnotí i jeho spolužáci. Osobně se domnívám, že to je skutečné jádro dané metody. Žák dostává větší zodpovědnost a stává se subjektem ne objektem pedagogického procesu, kdy jsou všechny děti zapojeny do vyučovacího procesu, což je jenom ku prospěchu věci. (Krejčová, Kargerová 2003)

Pedagog dětem nevnucuje svá vlastní pravidla, ale jsou dílem celého třídního kolektivu. Na začátku zahájení programu se pedagog s dětmi domluví na pravidlech. Nejlépe ovšem je, pokud si děti určí pravidla samy pouze pod vedením pedagoga, tyto pravidla jsou poté vyvěšena na viditelném místě. V případě, že děti si sami tyto pravidla stanovily, tak se může očekávat, že je budou více dodržovat, než v případě, že tyto pravidla stanoví pedagog z pohledu své autority.

„Třída v tomto projektu není určena v systému lavic, jak jsme zvyklí z klasické třídy, ale jsou zde zastoupena centra aktivit (Informace dostupné z internetové stránky: <http://ctenarska-garmotnost.cz/projektove-vyucovani/pv-zahranici/inovativni-programy>).“

Celou třídu bychom mohli přirovnat k dětskému pokojíčku, děti se tak díky tomu cítí jako doma. Třída je rozdělena do jednotlivých částí, které představují právě centrum dané aktivity. „Pro upřesnění dodávám příklady hlavních center:

- Čtení,
- Matematika,
- Psaní,
- Pokusy a objevy,
- Odpočinek,
- Ateliér, atd. (Informace dostupné z internetové stránky: <http://ctenarska-gramotnost.cz/projektove-vyucovani/pv-zahranici/inovativni-programy>)“.

Samotná výuka probíhá v různě dlouhých intervalech, může trvat obvykle 30 až 60 minut. Na závěr dne je hodnocení, do kterého je aktivně zapojena celá třída. Pochopitelně, že mezi jednotlivými vyučovacími bloky jsou přestávky, které jsou pro tak malé děti naprosto nezbytné a mají různě dlouhý časový interval.

V dnešní době tento program získává na oblibě i u nás. Dokonce se pořádají i letní týdenní školy, o kterých Radek Sárközi (2012) napsal: „*Občanské sdružení Step by Step ČR (www.sbscr.cz), které v našich základních i mateřských školách prosazuje mezinárodní inovativní vzdělávací program Začít spolu, pořádá každým rokem týdenní letní školy. ... Jako každý rok tvoří letní školu čtyři paralelní kurzy – Základní kurz Začít spolu pro MŠ, Rozvíjející kurz Začít spolu pro MŠ, Základní kurz Začít spolu pro ZŠ a Rozvíjející kurz Začít spolu pro ZŠ. ... Osvojíte si spoustu nových pedagogických postupů, získáte tipy do výuky od lektorů i kolegů...* (Informace dostupné z internetové stránky: <http://www.ctenarska-gramotnost.cz/projektove-vyucovani/pv-metody/letni-skola-zacit-spolu>).“

2.2.2 Otevřené vyučování

Jedná se o hnutí, které vyšlo z kritiky tradiční školy v první třetině 20. století. Dömischová ho vnímá jako: „*otevření školy vůči okolnímu světu, otevření myšlenek, otevření se vůči žákům apod.* (Dömischová, 2011, s. 78)“

Jedním z jeho hlavních představitelů je Bernd BadegruberBadegruber, který ve své publikaci Otevřené vyučování ve 28 krocích radí, jak děti dovést k samostatnosti,

tvořivosti, zodpovědnosti i sociálním dovednostem. Kladen je důraz na pedocentrismus, kdy v centru všech činností stojí dítě. Cílem je žáky připravit na život v měnících se podmínkách společnosti, které vyžadují podnikavost, asertivitu, samostatnost a aktivní přístup k řešení problémů. Chce zbavit dítě strachu ze školy a změnit ji v místo, kde mohou zažít úspěch. Knihu můžeme pojímat jako jakýsi „receptář“, je plná praktických rad, návodů, nápadů a metod, jak těchto cílů dosáhnout.

Obsahově se žáci neučí nic jiného než při tradiční výuce, ale dochází zde k většímu propojení poznatků, protože je kladen důraz na pochopení a zažití látky. Propojují se předměty a zaniká klasický rozvrh hodin. Třída je pouze rozdělena do učebních zón, kde jsou připraveny materiály ke studiu. Jedná se o tzv. volnou práci. Učitel se dostává do role poradce a kontroluje týdenní plány, které plní samostatně každý žák. Týdenní plán žáka si můžeme představit jako seznam úkolů, co musí splnit.

Při volné výuce málokdy pracuje celá třída společně, proto je nutně žádaná příležitost, kdy bude celá třída pohromadě. K tomu slouží rozhovory v kruhu, kde na sebe všichni vidí a panuje zde rovnost. Což žáky vede k respektování vyjadřování druhých, naslouchání a rozvoji vyjadřování a vyslovení vlastních názorů.

Základní znaky Otevřeného vyučování:

- změna úpravy třídy
- doplnění tradičních předmětů novými činnostmi
- nahrazení tradičního rozvrhu hodin rozvrhem činností
- zařazení nové organizační formy tzv. volná práce
- zavedení týdenních plánů práce pro žáky
- používání nových forem hodnocení
- důraz na třídní společenství
- využívání široké spolupráce s rodiči.

Opět nemůže v tomto hnutí spatřovat záchranu výuky. Přesto je zde řada prvků, které si myslím, že jsou zajímavé, přínosné a mohou žáky více motivovat. Osobně souhlasím s vyjádřením autora a spatřuji velkou výhodu této výuky v možnosti integrovat děti, které jsou „jiné“ (tělesně, duševně, sociálně,...). Myslím, že každý pedagog si v těchto 28 krocích nalezne něco, co by mohlo zpestřit a vylepšit jeho styl výuky, aby byl blíže žákům a snažil se jim tak usnadnit školní docházku. (Badegruber, 1994).

2.3 Slovo závěrem

Jsem si vědoma, že zkušeností ze zahraničí je celá řada. Přesto zcela konkrétní program *Začít spolu* mě osobně zaujal tím, že je určen i pro minoritní skupiny. Což se dá využít v podmínkách českého školství, které tyto problémy s minoritami také řeší, jedná se tedy o aktuální celospolečenské téma.

Otevřené vyučování mě nadchlo svou praktičností. Učitel si zde může vybrat i z konkrétních návrhů a zkusit je aplikovat na své třídě.

„*Všechny tyto přístupy mají ovšem jedno společné: v první řadě se orientují na dítě, na jeho potřeby a zájmy a dle toho také ke každému dítěti individuálně přistupují* (Tomková a spol, 2009, s. 32).“ V těchto školách se rovněž uplatňují principy konstruktivní pedagogiky, pedagogové tomuto věnují značné úsilí tak, aby jejich výukové metody nesly prvky aktivního vyučování, kdy jsou žáci plně zapojeni do vyučovacího procesu.

V rámci výuky jsou aktivně zařazovány projekty, jejichž řešení nejlépe odpovídá možnostem žáků a nesou prvky jak samostatné práce, tak i prvky skupinové práce. Musíme si uvědomit, že je opravdu důležité, aby se děti naučili co nejvíce skupinově pracovat, jedná se totiž o jednu ze základních kompetencí, které uplatní ve svém budoucím profesním životě.

Závěrem této části chci zdůraznit jeden fakt, který nemůžeme opomenout. Aby principy projektové výuky měly opravdu reálný smysl, musí se s nimi začít již od útlého věku, tedy v tomto případě již v mateřských školkách a právě proto jsem na začátku této kapitoly zmínila program *Začít spolu*, který tento prvek v sobě nese.

Je třeba zmínit, že je důležité začít v mateřské školce, poté plynule navázat na prvním stupni základní školy a následně na dalších stupních našeho vzdělávacího systému. Na druhou stranu nejsem zastáncem toho, že projektová výuka vyřeší všechny problémy, ale může poměrně výrazným způsobem reagovat na aktuální situaci v našem školství a posunout ho o nějaký stupeň výše, zde bych ještě ráda připomněla, že platí známé úsloví, že člověk si zapamatuje asi 90 % z toho, co sám vytvoří a v tom právě tkví jádro projektové výuky.

3. Fáze projektové výuky

Každý projektant, který má na starosti svůj projekt, musí klást důraz na jeho přípravu. Tuto činnost můžeme ovšem rozfázovat do určitých etap. Musíme si uvědomit, že se vyplatí věnovat patřičné úsilí i čas přípravě svého projektu. Tento čas se nám vrátí v následné realizaci projektu, která díky přípravě bude mít hladký průběh.

Cílem této části mé diplomové práce je podat stručný pohled na jednotlivé fáze každého projektu, tyto fáze by samozřejmě neměly chybět v žádném kvalitním projektovém vyučování. Kubínová (2002) pojímá přípravu projektu jako komplex činností vycházející z teoretických úvah o cílech projektu a volbě jeho tématu, až po praktické činnosti související s veškerou organizací. Rozděluje projekt na základní tři fáze:

- příprava
- realizace
- vyhodnocení

Maňák a Švec (2003) člení průběh projektu na těchto několik fází:

- stanovení cíle
- vytvoření plánu řešení
- realizace plánu
- vyhodnocení

Plně si uvědomuji, že fázi projektového vyučování může být mnohem více. V tomto členění panuje mezi pedagogy a odborníky značná nejednotnost. Důležité je, aby byla splněna všechna kritéria projektové výuky. Já jsem si v rámci své práce rozdělila projekt do čtyř etap:

- příprava
- realizace
- prezentace
- vyhodnocení

V následujících řádcích budu charakterizovat jednotlivé fáze. Pokusím se zachytit, co je jejich náplní, tak aby odpovídaly pravidlům a znakům projektové výuky. Nejvíce se zaměřím na etapu přípravnou. Považuji ji za hlavní pilíř celého projektu, o ní se vše opírá.

Realizace, prezentace a vyhodnocení z ní vycházejí. Učitel musí přemýšlet dopředu a pokusit se představit si všechny nepříjemné, nečekané a nežádoucí situace a přizpůsobit jim projekt tak, aby vše proběhlo dle plánů a stanovených cílů.

3.1 Příprava projektu

V rámci přípravy samotné projektové výuky vždy začínáme od určité myšlenky, nebo jinak řečeno, musíme dát našemu projektu určitou ideu, určitý nápad. Není podstatné, zda se jedná o myšlenku vlastní nebo převzatou. Na opravdu kvalitním nápadu můžeme postavit kvalitní projekt. *„Ať je základní myšlenka dilem jednotlivce či pracovního kolektivu, vždy je dobré tuto myšlenku blíže specifikovat (Hanuš, Chytilová, 2009, s. 135).“*

3.1.1 Cíl a téma

Ze všeho nejdříve by měl být stanoven cíl, našemu projektu musíme vtisknout určitou myšlenku, tedy jasně stanovit, čeho chceme v rámci projektového vyučování dosáhnout. Jedná se o výchovně vzdělávací cíle. Co chceme, aby se žáci naučili, případně procvičili.

Cíl často souvisí s **tématem** projektu. Téma je velkým motivačním prvkem, žáci bývají nadšení vyučováním, které se zabývá něčím, co je zajímavé. Téma je obvykle dáno učebními osnovami, ale nemusí tomu tak být vždy. A samozřejmě by měl být objasněn i výstup z projektu, co bude jeho závěrečným produktem. (Kubínová, 2002, Jezberová, 2011)

Tato fáze je opravdu nezbytná. **Cíle** by neměly být formulovány příliš obecně, ale naopak by měly být co nejkonkrétnější. V případě, že se jedná o projekt náročný na přípravu, dlouhodobý nebo mimořádně dlouhodobý měla by se na něm podílet celá skupina zodpovědných pracovníků o nichž se ještě zmíním v jedné z dalších kapitol.

Plně definované cíle projektové výuky nám slouží k tomu, abychom mohli sestavit program dané výuky, a rovněž slouží k tomu, abychom mohli určit, zda byl náš konkrétní cíl splněn. Musíme si uvědomit, že i když náš cíl není naplněn stoprocentně, tak to neznamená ještě konec samotné projektové výuky.

Zde si dovolím použít příklad ze soukromého sektoru. Při vytyčování cílů se často používá metoda brainstormingu, tato metoda v sobě pochopitelně nenes zase tolik nového, ale můžeme ji klidně použít i v rámci této fáze.

Celá tato metoda spočívá v tom, že všichni členové realizačního týmu jsou požádáni, aby vyjádřili své názory ohledně stanovení jednotlivých cílů. Tyto cíle je nutno psát na tabuli, nebo nějaké viditelné místo tak, aby všichni zúčastnění měli tyto cíle ve svém zorném poli.

Důležitou součástí této metody je ovšem moderátor, který všechny nápady zapisuje, zásadně tyto nápady nekomentuje ani jinak nesleduje. Tuto činnost vykonává tak dlouho, dokud se v hlavách členů realizačního týmu nápady rodí.

Poté následuje hodnocení, kdy jsou jednotlivé nápady opět všemi členy realizačního týmu hodnoceny a opět záleží na konkrétní situaci a jednotlivých pravomocích ohledně pozdějšího výběru.

Na závěr této metody je nutné všechny vytyčené cíle zapsat a tento zápis dát k dispozici všem členům realizačního týmu, jelikož takto vytyčené cíle jsou základem pro další práci realizačního týmu a jsou jeho základem.

3.1.2 Cílová skupina

V případě, že již mám zkonkretizovanou základní ideu našeho projektového vyučování, tak musíme zcela jasně nadefinovat cílovou skupinu, která bude účastníkem našeho projektu. Musíme si uvědomit, kdo je vlastně účastníkem, z jakého rodinného prostředí pochází, zdali má nějaké poruchy učení, na kolik je schopen se soustředit, také bychom měli odpovědět na otázku, co naši cílovou skupinou zajímá, co je objektem jejich zájmu. Pokud budeme vědět, komu je projekt určen, tak ho můžeme celý připravit dle potřeb dané specifické skupiny.

Na první pohled by se mohlo zdát, že v rámci přípravy projektové výuky na prvním stupni ZŠ se nemusí tato část nijak zdůraznit. Dle mého názoru je ale opravdu nutné alespoň tyto základní otázky položit, například pokud máme ve třídě hodně dětí, které trpí nějakou poruchou učení, tak s tímto faktem musíme počítat. Svou roli hraje také to, z jaké sociální skupiny děti pocházejí, i tento fakt je nutno zohlednit v rámci přípravy samotného projektového vyučování.

3.1.3 Další důležité prvky přípravy

- **Týmová spolupráce**

V rámci projektové výuky je opravdu vhodné klást důraz na týmovou spolupráci, jinými slovy řečeno, neopírat se pouze o individuální práci každého žáka, ale připravit jednotlivé moduly týmové práce. Je to nezbytný předpoklad budoucího kvalitního uplatnění našich žáků. Zcela jistě ovšem nezavrhuji individuální aktivity, ty jsou dle mého názoru základem, kdy žáky hodnotíme, ale je nutno učit děti týmovým aktivitám. Musíme si uvědomit, že my lidé jsme sociální tvorové, kteří mají potřebu žít v rámci nějakého sociálního kontaktu.

Právě proto by měli pedagogové v rámci výuky pravidelně zadávat svým žákům týmové práce. Ovšem i tato práce má pochopitelně svá pravidla. V případě dětí na prvním stupni základních škol zde platí určitá specifika. Zde se vyplatí analýza účastnické skupiny, kterou jsme si vypracovali již v rámci přípravy naší projektové výuky.

Osobně se domnívám, že každá kvalitní projektová výuka by v sobě měla nést prvek individuální výuky i prvek týmové výuky. Tedy děti by měli plnit zadané úkoly sami, ale i v určitých týmech. Pedagog si zde musí připravit metody a formy práce. Musí určit, které úlohy bude žák vypracovávat samostatně, které ve dvojicích nebo ve skupinách apod.

Uvedu zde zcela konkrétní příklad, kdy například pedagog jede se svou třídou na prvním stupni základní školy do školy v přírodě. Pedagog zde plní v podstatě roli dramaturga, kdy musí sestavit program pro své děti. Je dobré sestavit si určitý plán, co se bude vlastně dělat v rámci školy v přírodě, co je jejím cílem, ale o tom se již mluvila. Musí zde být nějaká myšlenka, určit si jaké děti s námi jedou, jaké jsou jejich potřeby.

Tato dramaturgie má ovšem určitá pravidla:

- Není ani tolik důležité, jaké aktivity do programu projektové výuky zařadíme, důležitý je fakt, co je cílem těchto aktivit.
- Vztah dané hry, nebo aktivity vzhledem k cílové skupině. Dokázat svou cílovou skupinu oslovit danou aktivitou či hrou.
- Program našeho projektu musíme přizpůsobit v maximální možné míře schopnostem našich žáků.
- V rámci našeho projektového vyučování musíme cíle stanovit s ohledem na náš Školní vzdělávací program.

- Rovněž bychom měli mít na mysli klíčové kompetence, které jsou taktéž součástí Školního vzdělávacího programu.
- Projektová výuka jako taková by měla být svým způsobem něčím jedinečná, jejím obsahem by měli být činnosti, které se běžně ve škole nedělají.
- Projektová výuka by měla mít určitý spád, rytmus, měla by mít určitou dynamiku.
- Projektová výuka jako taková není od toho, aby děti bavila, ale aby je především nějakým způsobem obohacovala, podněcovala je.
- Často zapomínané hledisko je, aby vše bylo uzpůsobeno možnostem dětí a to jak po stránce intelektové, tak emoční.

- **Komunikace**

Opět záleží na povaze projektu, jiná situace je v případě, kdy máme například projektový den, a jiná situace nastane v rámci týdenního projektu, který se navíc ještě koná někde na horách. Komunikace je opravdu nezbytná, v rámci kvalitní komunikace můžeme efektivně motivovat žáky k tomu, aby se aktivně účastnili samotného projektu a to klidně již v rámci jeho přípravy, kdy mohou vykonávat určité činnosti, které jim pedagog dle svého uvážení přidělí.

Komunikace jako taková bývá často opomíjena, ale musíme si uvědomit, že práce pedagoga je především o komunikaci. Možná si klademe otázku, proč bychom měli komunikovat se svými žáky ohledně možnosti projektové výuky, ale já se domnívám, že to je přímo nezbytné, tuto komunikaci vést a na dalších řádcích se budu snažit uvést důvody, proč tomu tak je.

Komunikace se žáky v rámci projektové výuky je velmi důležitá, jelikož se jedná o takzvanou motivační fázi, pokud i takto malé děti budou vědět, že se něco ve škole děje, či se bude dít, budou se oprávněně na tuto činnosti mnohem více těšit.

I takto malé děti mohou být také připojeni do realizačního týmu svého projektu, pokud si tento projekt školní třída přisvojí, tak bude mnohem více motivována k tomu, aby se tohoto projektu aktivně účastnila.

Pedagog může do tohoto projektu vtáhnout také rodiče, což je tolik vítaný element v našem vzdělávání. Může se jednat například o konkrétní úkol, kdy jsou děti a rodiče požádáni, aby se celá rodina vyfotila a tuto fotku donesla do školy, kde se v rámci projektové výuky s tímto materiálem bude dále pracovat.

V rámci časově náročnějších projektů je nutno počítat s tím, že je nutná komunikace s rodiči, pokud například škola organizuje ozdravné pobyty s určitým tematickým zaměřením, jedná se poměrně o náročnou operaci a to nejen po stránce organizační, ale také logistické.

Rodiče v těchto případech musí mít jistotu, že o jejich děti bude řádně postaráno. Co se týká komunikace jsou vhodné třídní schůzky, tyto akce se většinou plánují v dostatečném časovém předstihu. Rodiče tedy musí být informováni o tom, co celý projekt obnáší, co přinese jejich dětem pozitivního.

Pro pedagoga, který nese zodpovědnost za celý projekt, se jedná o velice náročnou a vyčerpávající práci. Tento pedagog musí počítat s tím, že mu zhruba deset procent účastníků může také odpadnout, na vině jsou většinou zdravotní problémy, taktéž nese plnou odpovědnost za finanční stránku celého projektu. Právě proto musí pedagog seznámit rodiče se všemi aspekty takto připravovaného projektu a nejenom pouze děti.

- **Realizační tým**

V případě například projektového týdne je nutno určit, čemu konkrétně se bude každá osoba v rámci realizačního týmu věnovat. Pochopitelně je nutné určit časové hledisko plnění zadaných úkolů a určit zodpovědnost jednotlivých pracovníků. Nejedná se rozhodně o jednoduchou záležitost, a čím je projekt náročnější, tím je náročnější i na své personální zajištění.

Základem tedy je schopnost týmové spolupráce, tato činnost zde byla pochopitelně odjakživa, ale její nové názvosloví a nový rozměr zavítal do školství ze soukromé sféry a myslím si, že může oblast školství jenom obohatit.

„V rámci každého náročnějšího projektu nabývají na důležitosti týmové role. Mezi tyto základní role můžeme zařadit:

- *inovátor, který je tvůrčí, nápaditý a dokáže řešit náročné problémy,*
- *vyhledávač zdrojů, ve většině případů se jedná o nadšeného extroverta, který hledá nové zdroje,*
- *koordinátor, který je vyzrálý a sebejistý, dokáže spojit lidi dohromady a třeba vést týmové diskuze,*
- *usměrňovač, který klade důraz na výkon, je dynamický a prospívá mu tlak, má průbojnost a má odvahu překonávat překážky,*
- *monitor, který je klidný, má vysoké nároky a vidí všechny možnosti,*

- *týmový spolupracovník, který je schopen obrušovat třecí plochy v rámci sestaveného pracovního týmu,*
- *realizátor, ten dokáže věci v rámci zvolené disciplíny realizovat,*
- *kompletovač, který dokáže plnit termíny včas, je svědomitý a hledá chyby a přehlédnutí,*
- *specialista, je osoba, která poskytuje vědomosti a znalosti, které jsou vzácné (Hanuš, Chytilová. 2009. s. 147 – 149).“*

Ovšem tímto výčet jednotlivých rolí pochopitelně v rámci realizačního týmu není vyčerpávající, hlavně v oblasti základního školství nutně potřebujeme provozní role, kam řadíme:

- vedoucí týmu,
- zdravotník,
- ekonom,
- kontaktní osoba,
- řidič,
- správce, atd.

- **Doba trvání**

Podstatné je, aby si na začátku plánování pedagog vždy stanovil jaká bude celková doba trvání projektu. Může se jednat o dobu už od dvou vyučovacích hodin až třeba i celoroční projekt. Zde bychom mohli využít přímé úměry, kdy logicky dlouhodobější projekt vyžaduje mnohem více času na přípravu než práce několika hodinová.

- **Finanční zajištění**

Je tu ovšem ještě jedna součást přípravy, o které jsem se nezmínila, a ta úzce souvisí s finančním zajištěním projektové výuky. Opět zde platí, že záleží na tom, o jak náročný projekt se jedná. Pokud jeho organizace probíhá ve škole, tak se může pedagog spolehnout na zdroje, které mu dá k dispozici škola, mám konkrétně na mysli pomůcky a další technické vybavení. V případě, že se jedná o finančně náročný projekt, je zde nutná finanční spoluúčast rodičů, a právě takový projekt je následně náročnější v tomto ohledu, nicméně můžeme čerpat prostředky z různých fondů a dotací.

3.2 Realizace projektu

Po důsledné a zodpovědné teoretické přípravě projektu, kdy jsme zvážili všechny situace, které by mohly případně nastat, můžeme přistoupit k samotné realizaci projektu. Tedy dát projektu reálnou podobu – vše promyšlené „na papíře“ převést do skutečnosti. I zde mohou nastat komplikace. Od některých nápadů se bude muset i ustoupit nebo je přepracovat. Je tedy nutné být pohotový a flexibilní.

V této fázi zajišťujeme pomůcky, materiál, prostory, finance a další jiné prostředky potřebné k realizaci projektu - to, co už jsme měli promyšleno v přípravné fázi. . Dále pak žáci postupují dle stanoveného plánu. Učitel pouze pomáhá, je v roli poradce, motivuje a podporuje. Realizační tým plní své předem dané úkoly. Plán projektu se může i pozměnit, aby se dosáhlo požadovaného výstupu. Je dobré pokud žáci vědí, co a jak bude hodnoceno v rámci projektu. (Jezberová a kol., 2011)

3.3 Prezentace projektu

Prezentace, nebo také výstup z projektu, může být různorodý. Je to završení celé práce. Ať už se jedná například o výlet žáků, výzdobu školy (třídy, chodby, nebo jiných prostor), divadelní představení/besídku nebo i výroba knihy. Oblíbená je i mediální podpora prezentace projektu. Pod čímž si můžeme představit prezentaci na webových stránkách, spolupráci s místním tiskem nebo i rozhlasem.

Dobré také je pokud prezentace projektu není omezena jen na jeho samotné tvůrce, ale zasahuje do širší společnosti, i těch kdo se na projektu nepodíleli. Mohou to být ostatní spolužáci z vyšších a nižších ročníků, všichni učitelé a vedení školy, rodiče, široká veřejnost. (Jezberová a kol., 2011)

3.4 Vyhodnocení projektu

Mohlo by se zdát, že prezentací projektu vše končí. Ovšem opak je pravdou. Vyhodnocení a závěrečné shrnutí je nezbytné, aby si hlavně žáci uvědomili, co je jim povedlo a co ne. V čem vynikli a co naopak se nepovedlo a je třeba zapracovat na nápravě. Je to fáze i o pocitech a dojmech z celého snažení. I učitel a organizátoři projektu bilancují svou práci a zda se podařilo dosáhnout vytyčených cílů. Nesměřujeme jen k hodnocení,

které si žáci pasivně vyslechnou od učitele, ale usilujeme i o sebehodnocení.

Jak jsem uvedla již výše, žáci by měli být předem seznámeni s kritérii hodnocení. Tedy za co budou hodnoceni, zda budou hodnoceni jako skupina nebo jednotlivci a zda projekt může ovlivnit jejich klasifikaci. Obecně platí, že v projektech neznámujeme, ale vliv na klasifikaci.

Hodnocení projektu směřujeme do budoucnosti. Co jsme si z něj odnesli, co z něj vyplývá a jak s tím dále naložit. Nechceme aby projekt byl jen dočasným a brzy zapomenutým způsobem učení. (Jezberová a kol., 2011)

4. Možnosti využití projektové metody na prvním stupni ZŠ

Možnosti využití projektové výuky na prvním stupni základních škol jsou opravdu velmi široké. Osobně se domnívám, že projektová metoda výuky by měla být nasazována pravidelně v rámci vyučování. Je zde nutno zmínit ohled na školní vzdělávací program, z kterého by měla v první řadě vycházet. Ovšem než se zaměřím přímo na využití projektů na prvním stupni ZŠ, ráda bych nastínila reformy, kterými si prošlo české školství za poslední desítky let.

4.1 Kurikulární reforma

Proměny vzdělávacího systému u nás jsou úzce spjaty s celospolečenskou změnou, která u nás probíhala od roku 1990. Tak, jak se měnila celá naše společnost, tak se začal dovolna měnit i systém vzdělávání v ČR. Tento systém prošel rozsáhlými změnami, které se proměnily zcela jistě pozitivním směrem.

V rámci vstupu ČR do Evropské unie se objevilo také nové kurikulum, které vycházelo z obdobných dokumentů v evropských zemích. *„Nové kurikulum by se mělo opírat o čtyři základní pilíře evropské vzdělanosti:*

- *učit se poznávat,*
- *učit se jednat,*
- *učit se žít společně,*
- *učit se být* (Kratochvílová, 2009, s. 8).“

Je tak do určité míry nabourán princip předmětové výuky, do popředí vystupuje hlavně princip mezipředmětové výuky, předměty jako takové se začínají integrovat, uplatňují se také volnější formy vyučování, mezi které můžeme zcela jednoznačně zařadit projektovou výuku. Také se uplatňuje bloková výuka, zařazování samostatných modulů.

4.2 Bílá kniha

V podobě bílé knihy se do ruky jak odborné, tak i široké veřejnosti dostal dokument, který můžeme směle označit za základ naší vzdělávací soustavy. Dokument zcela jednoznačně pojmenovává proměny našeho školství, definuje rovněž obecné cíle výchovy a vzdělávání, definuje také vnitřní proměnu školy a změnu klimatu ve škole, charakterizuje nutný požadavek na zvýšení kvality naší vzdělávací soustavy.

Bílá kniha také odstartovala tvorbu strategických dokumentů, a to ve dvou liniích:

1. Tvorba rámcových vzdělávacích programů pro předškolní výchovu a vzdělávání, dále pro základní školství, gymnaziální vzdělávání a střední odborné vzdělávání.
2. Přípravu nového zákona o vzdělávání, který všechny principy ukotvené v rámci Bílé knihy legislativním způsobem upravuje.

„V oblasti základního vzdělávání dokument klade důraz především na:

- *individualitu žáka,*
- *princip celoživotního učení,*
- *změny v pojetí vyučování,*
- *změnu klimatu žáků*
- *autonomii pedagogů,*
- *autonomii škol (Kratochvílová, 2009, s. 8).“*

Do české školy tak vstupuje zcela nový prvek, a to plná autonomie pedagoga, je to opravdu velmi vítaný prvek, kdy učitel může sám rozhodovat, jaké formy a metody použije. Ovšem na druhé straně také pedagog nese plnou zodpovědnost za konečné výsledky svých žáků. Toto novum tak otevírá cestu k různým alternativním pohledům na pedagogickou činnost.

Rámcové vzdělávací programy byly po tříletém zkušebním provozu pevně ukotveny pod hlavičkou Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Od roku 2007 jsou tyto programy povinné pro všechny základní školy v ČR.

Rámcové vzdělávací programy nejsou ovšem dokumenty, které by byly určeny přímo k výuce, ale jsou materiálem, který nastavuje novou koncepci a strategii v oblasti výchovy a vzdělávání v rámci ČR. Zároveň plně vymezuje zásadní klíčové kompetence a výstupy, které má mít každý žák po ukončení základního vzdělávání a ponechává poměrně

širokou svobodu každému pedagogovi. Jinými slovy, pedagog má zcela závazně určeno, co musí žák umět a je na něm, jakou cestu zvolí v tomto směru. (Kratochvílová, 2009)

Úkolem každé základní školy je tedy vybavit svého žáka souborem určitých klíčových kompetencí a to v maximální možné míře s ohledem na schopnosti a dovednosti každého konkrétního žáka, právě proto je třeba také nastolit „novou didaktickou koncepci, kterou můžeme charakterizovat:

- *namísto přeceňování velkého množství nových poznatků, se spíše soustředit důraz na všestrannou kultivaci dětské osobnosti, na rozvoj hodnot a obecnějších kompetencí,*
- *v rámci obsahu výuky klást důraz na integraci různých vzdělávacích oblastí a smysluplné propojování školních oblastí s oblastmi v praktické rovině života,*
- *přístup k dítěti jako svébytné osobnosti s vlastní identitou a právy – respekt k jeho individuálním potřebám a k jeho schopnostem,*
- *důležitým hlediskem je taktéž kvalitní komunikace mezi žákem a učitelem, která má charakter partnerství, je založena na vzájemné respektu, toleranci,*
- *důraz je kladen na kvalitní sociální klima ve třídě, bezpečí, pohodu a jistotu v rámci sociálního klimatu ve třídě,*
- *v didaktickém pojetí výuky je základním hlediskem ukončení výuky, kdy jsou předávány hotové materiály, důraz je v tomto novém pojetí kladen na schopnost hledat požadované informace, v dětské touze něco objevovat, tedy konstruktivistický přístup v oblasti zvolené formy výuky a formy kooperativní výuky,*
- *ve způsobech hodnocení a motivování žáků je kladen nezbytný důraz na rozvoj vnitřní motivace k učení, tedy, aby žák sám o sobě se chtěl v rámci své školy vzdělávat, nesmíme nepřipomenout kvalitní hodnocení každého žáka na základě osobní vazby s pedagogem (Kratochvílová, 2009, s. 9).“*

Nové kurikulum tak reaguje na celkové globální změny ve společnosti a je v podstatě odpovědí na základní otázku: Kam má směřovat našeho školství na prahu 21. století.

4.3 Možné směry zařazení projektové výuky

V následující kapitole se budu snažit objevit směry, kterými by se měla projektová výuka unášet. Bude se jednat do určité míry o obecné směry, na základě kterých si ovšem může každý představit i něco konkrétního.

Často mluvíme o tom, že ve výchově a vzdělávání našich dětí nesmí chybět prvek ekologie, který je nezbytnou součástí života naší společnosti. Pokud se podíváme na základní dokumenty, které v tomto směru prezentuje celá Evropská unie, tak zde nalezneme zajímavý termín: Koncepce trvale udržitelného rozvoje.

Tato koncepce vychází především z toho, že je nutné mít z ekonomických důvodů určitý přijatelný ekonomický růst, ovšem ne za jakoukoliv cenu. Základní myšlenkou trvale udržitelného rozvoje je mít takový rozvoj, který bude plně zohledňovat potřeby budoucích generací a zároveň zajistí přijatelnou životní úroveň současným generacím. Tedy v tomto směru můžeme také charakterizovat svou projektovou výuku, čím dříve děti pochopí tento princip, tím lépe pro celou společnost. Konkrétně mám na mysli například ochranu rostlin, zvířat, odpadové hospodářství, emise v ovzduší, atd.

Další nezbytnou otázkou kvalitní výchovy našich žáků je výchova k toleranci, k jiné kultuře, k jiným zvyklostem. Zde si dokážu představit projektovou výuku v oblasti vztahu k jiným kulturám či minoritám ve společnosti. Srozumitelnou formou podat svým žákům jinou kulturu tak, aby se o ní něco více dozvěděli. To stejné ovšem platí i o minoritách, které žijí v naší společnosti.

Dalším dobrým typem na projektovou výuku může být rodina, do tohoto projektu se jistě děti velmi rádi zapojí, výhodu této projektové výuky vidím především v tom, že pedagog dostane poměrně ucelené informace o rodinném zázemí každého svého žáka.

VÝZKUMNÁ ČÁST

V současné době na našich školách dochází k řadě změn. Hromadné frontální vyučování se pomalu stává přežitkem a aktuálním tématem těchto změn je i projektová výuka. Ta v souvislosti s kurikulární reformou patří mezi doporučované metody výuky. Proto jsem se rozhodla, v rámci své diplomové práce, pokusit se zmapovat situaci s jejím využíváním na 1. stupni ZŠ. Dále pak budeme ověřovat platnost teoretických východisek, která jsem uváděla v teoretické části, založené na zkoumání české i zahraniční odborné literatury. K tomu jsem využila jak metod kvantitativního, tak kvalitativního výzkumu, jež v následujících kapitolách také popíši.

5. Zaměření výzkumu, vymezení jeho cíle a hypotéz

5.1 Zaměření

Celkově je výzkum zacílen na pedagogy 1. stupně ZŠ. Prvotně byl můj výzkum zaměřen pouze na učitele, kteří mají již zkušenosti s projektovou výukou.

Oslovila jsem tedy elektronickou poštou ředitele českobudějovických základních škol a škol v blízkém okolí s prostou otázkou: *Máte na 1. stupni své školy povědomí o učiteli/ích, který/ří má zkušenosti s projektovou výukou. Mohou – li mi někoho takového doporučit a zda bych ho/je mohla kontaktovat v rámci svého výzkumu.?*

Kladných odpovědí bylo bohužel méně než jsem očekávala, ale o této skutečnosti se budu podrobněji věnovat v kapitole – Kvalitativní výzkum.

Ovšem tato situace podnítila můj zájem a donutila mne výzkum rozšířit. Druhotně jsem se tedy zaměřila i na prvostupňové učitele, kteří nemají s projekty zkušenost. Nebo využívají jen některé prvky projektové výuky.

V této fázi, jsem již musela počítat s mnohem větším počtem respondentů. Nutno tak bylo změnit i způsob zkoumání a přejít ke kvantitativnímu výzkumu.

Výzkumné šetření probíhalo od r. 2012 do 2014. U respondentů byla zaručena anonymita. Vzor dotazníku a částečné přepisy rozhovorů jsou k dipozici v přílohách.

5.2 Cíl, problém, hypotéza

Hlavním výzkumným cílem je zjistit v jakém postavení se v současné době nachází projektová výuka na českých školách. Tedy zmapovat situaci na 1. stupni ZŠ. A to z hledisek hodnocení, formy a přesvědčení pedagogů k projektové výuce.

Hlavní výzkumný problém shledávám v samotném postoji a přístupu pedagogů k projektové výuce a jejich názorech na ni.

Hlavní výzkumné otázky jsem vyjádřila takto: *„Zařazují a využívají učitelé do své výuky projektů? Případně nalezneme v běžné výuce prvky projektového vyučování?“*

Z hlavního výzkumného cíle, problému a otázky jsem sestavila hlavní výzkumnou hypotézu, kterou se pokusím vyhodnotit a zároveň potvrdit nebo vyvrátit. A to buď celkově, nebo i jen některé její části.

Hlavní výzkumná hypotéza:

Projektová výuka je často využívána na 1. stupních základních škol. Dále pak k ní mají kladný postoj a spatřují pozitiva, která s sebou může přinášet. Projektová výuka bude zahrnuta i v jejich školním vzdělávacím programu (dále už jen ŠVP).

5.3 Předpoklady výzkumu

U zvolení výzkumných předpokladů jsem vycházela z teoretické části své diplomové práce. Je jich několik:

- Velká část pedagogů bude mít ponětí, co projektová výuka obnáší.
- Přestože někteří pedagogové nebudou přímo užívat projektů, bude možno v jejich výuce nalézt některé jejich prvky.
- Témat a forem projektů bude velká škála.
- Učitelé budou vytvářet vlastní projekty, případně se inspirovat v mediích.

6. Metody výzkumu

Po zvážení cílů, kterých chci výzkumným šetřením dosáhnout, jsem shledala jako nejvíce vyhovující metody: *polostrukturovaný rozhovor* a *dotazník*. Polostrukturovaný rozhovor spadá do metod kvalitativního výzkumu. Dotazník do kvantitativního výzkumu. V rámci mého zkoumání se tyto dvě metody výborně doplňují. Považuji za důležité ozřejmit praktické skutečnosti týkající se těchto metod.

Budu vycházet hlavně z této literatury: Výzkumné metody v pedagogice (Gavora, 1996), Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace (Hendl, 2005), Kapitoly metodologie sociálních výzkumů (Reichel, 2009), Základy kvalitativního výzkumu (Strauss, Corbinová, 1999), Applications of social research methods to questions in information and library science (Wildemuth, 2009), Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu (Chráska, 2007).

6.1 Polostrukturovaný rozhovor

Nejedná se o spontánní rozhovor, nýbrž o rozhovor, který se částečně řídí dle určitého návodu. Tento návod si můžeme představit jako předem stanovené okruhy témat a k nim spadající otázky. Jde o jakousi osnovu.

Chceme – li tedy využít v praxi této výzkumné metody, postup je následovný:

- vytvoření osnovy rozhovoru – Zde vycházíme z předem stanovených cílů a podstaty výzkumu.
- rozhovor a současně zaznamenávání odpovědí (dat) – Není nutné se striktně držet návodu. Je možné změnit formulaci otázky. Otázky mohou být vypuštěny i přidány. Záleží na tazateli.
- vyhodnocení (Wildemuth, 2009)

V průběhu rozhovoru, my jako tazatelé, musíme dbát také na tón řeči i gestikulaci. Vyvarovat se předsudkům a přehnaným reakcím na odpovědi. Snažit se hlavně o neutralnost, protože tazatel a respondent spolu navazují přímý kontakt a reakce tazatele by mohly ovlivnit celkový výsledek. Důležité také je, jak správně během takového rozhovoru postupovat:

- Úvod – Představení tazatele respondentovi. Vysvětlit cíl a obsah výzkumu. Pokud

nahráváme, tak požádat o svolení.

- Zahřátí – Můžeme začít neutrálními otázkami, které se netýkají výzkumu, pro navázání vztahu.
- Páteří část rozhovoru – Postupujeme podle připraveného návodu.
- Vychládání – Pomalu směřujeme rozhovor opět do neformální podoby.
- Závěr – Poděkování respondentovi.

Takovýto typ rozhovoru je velmi pružný a má v sobě určitou volnost. Přesto je organizovanější a přehlednější než nestrukturovaný. Je zde možno využít digitální nahrávky i dělání poznámek. Ohledně přepisu je pak doporučován přepis částečný, jelikož přepis celého rozhovoru by byl velice náročný. (Wildemuth, 2009)

6.2 Dotazník

"Dotazník je soustava předem připravených a pečlivě formulovaných otázek, které jsou promyšleně seřazeny a na které dotazovaná osoba odpovídá písemně. (Chráška, 2007, s. 163)"

Jedná se o formu výzkumu, která umožňuje relativně rychlý a hromadný sběr dat. Tazatel, nebo také výzkumník, se s respondenty nemusí setkat a nezná je. Dotazník vyplňují bez přítomnosti výzkumníka. Proto se také nesmí podcenit příprava dotazníku, aby vše bylo jasné a srozumitelné. (Chráška, 2007)

Každý dotazník by měl mít na začátku uveden název instituce nebo jméno autora, který ho zadává. Dále pak krátké vysvětlení, k čemu dotazník směřuje a co je cílem. Návod na vyplnění a poděkování respondentům za jejich čas. Poté následují samotné otázky, které mohou mít různé podoby:

- uzavřené – Zde je možno vybírat z odpovědí ANO/NE/NEVÍM. Dále je pak možno vybrat jen jednu z odpovědí, nebo vybrat více odpovědí.
- otevřené – Odpovídá se vlastními slovy.
- polouzavřené – Nejdříve alternativní odpověď, pak k tomu se vztahující otevřená otázka.

Dotazník patří k nejčastěji používaným metodám výzkumu. Díky němu lze shromáždit velké množství dat v relativně krátkém čase, také bez nutnosti osobního kontaktu s respondenty. (Gavora 1996, Chráška 2007)

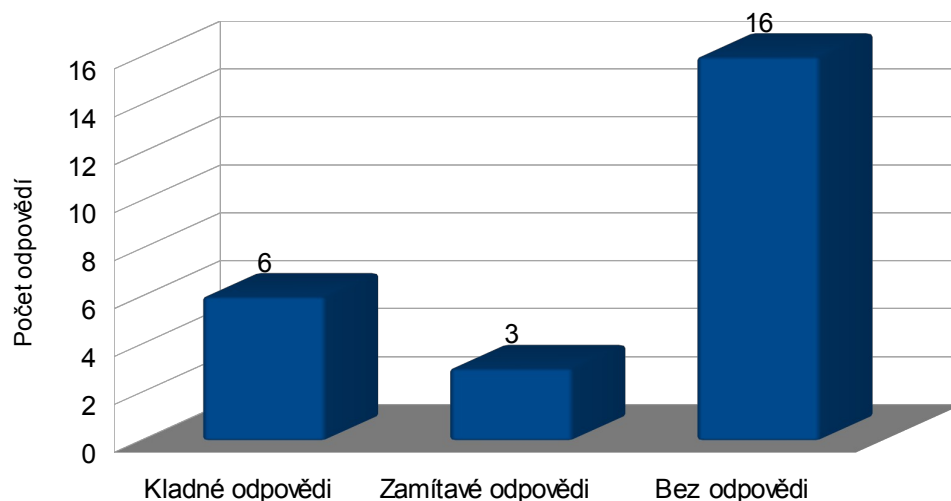
7. Prezentace výsledků výzkumů

7.1 Kvalitativní výzkum

V kapitole 6.1 jsem již naznačila, že na začátku toho výzkumného šetření bylo potřeba oslovit prvotně ředitele škol s dotazem: *Mají – li na 1. stupni své školy povědomí o učiteli/ích, který/ří má zkušenosti s projektovou výukou. Mohou – li mi někoho takového doporučit a zda bych ho/je mohla kontaktovat v rámci svého výzkumu.* Jednalo se o ZŠ českobudějovické a ZŠ v blízkém okolí. Celkově takto bylo osloveno 25 škol. Ať už se jednalo o školy devítileté nebo malotřídní. Seznam oslovených škol je k dispozici v přílohách.

Kladných odpovědí s pozváním a povolením k výzkumu bylo pouze 6, tedy 24%. Tři odpovědi byly zamítavé (12%). Bez jakékoli reakce zůstalo 16 škol (64%). Tak vysoký počet škol, které nijak nereagovaly mne překvapil. Je na místě uvést, že výzkum je hlavně odkázán na ochotu a vstřícnost respondentů.

Graf č. 1: Reakce celkem 25 škol

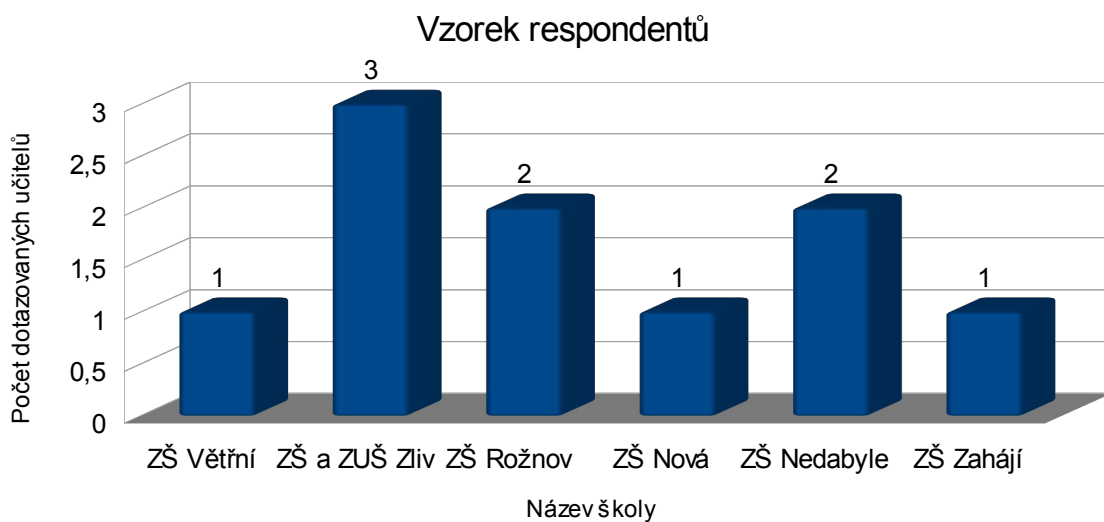
Zdroj: vlastní výzkum

Vzorek respondentů:

Celkem bylo dáno dohromady 10 dotazovaných učitelů ze šesti různých škol, které odpověděly kladně na první kontaktní email. Jednalo se o následující školy:

- ZŠ Větrní (1 učitel),
- ZŠ a ZUŠ Zliv (3 učitelé),
- ZŠ Rožnov (2 učitelé),
- ZŠ Nová (1 učitel),
- ZŠ Nedabyle (2 učitelé),
- ZŠ Zahájí (1 učitel).

Graf č. 2: Vzorek respondentů (z celkového počtu 10ti učitelů)

Zdroj: vlastní výzkum

Osnova polostrukturovaného rozhovoru:

Ve fázi příprav polostrukturovaného rozhovoru bylo nutné rozdělit celou zkoumanou oblast na několik okruhů a pod ně spadající jednotlivé otázky. Okruhy jsem zvolila celkem tři (přesvědčení, podoba projektů v praxi a hodnocení projektové výuky). Otázek je dohromady 12. Osnova mého polostrukturovaného rozhovoru vypadá následovně:

Přesvědčení (motivace) o projektové výuce

1. Jaký je Váš názor na projektovou výuku? (Co vás vede k tomu s ní pracovat?)
2. V čem spatřujete její smysl, nebo také hlavní přínos?
3. Měl by s ní pracovat každý pedagog?
4. Je ve Vašem ŠVP zahrnuta také projektová výuka?

Podoba projektů v praxi

5. Jak často pracujete s projektovou výukou a o jak dlouhodobé projekty se jedná nejčastěji?
6. Využíváte projekty jen ve své třídě nebo spolupracujete i s jinými učiteli a třídami (popř. celoškolské projekty)?
7. Jaké formy a metody práce v rámci projektové výuky nejčastěji zařazujete?
8. Jednotlivé projekty připravujete sám, podle vlastních nápadů, nebo využíváte i již předpřipravené projekty z internetových stránek, knih atd.?

Hodnocení projektové výuky

9. Jaké výhody a nevýhody spatřujete v projektové výuce?
10. Co si myslíte o náročnosti na přípravu projektové výuky?
11. Má dle Vašeho názoru projektová výuka vliv na vztahy žáků ve třídě? K sobě navzájem, případně i vztahy zahrnující učitele?
12. Má projektová výuka nějaký vliv na motivaci žáků? (Případně jaký a proč?)

7.1.1 Přesvědčení (motivace) o projektové výuce

Otázka č. 1: Jaký je Váš názor na projektovou výuku? (Co vás vede k tomu s ní pracovat?)

Tato otázka v sobě nese možnost i záporné odpovědi, kdy učitel s projekty má zkušenost, ale nepodařily se, nebo nesplnily jeho očekávání. Ti, co s ní mají kladné zkušenosti se pokusí vysvětlit, co je na projektové výuce zaujalo a proč s ní pracují.

Odpovědi zde byly všechny kladné. Častým zdůvodněním bylo, že projektech nalezly výbornou alternativu k běžné výuce. Alternativu, která **má smysluplný cíl**. Dále pak byla uváděna velká **radost žáků i učitele**, když vše v průběhu projektu klapne, tak jak má. A radost mají i žáci, že společně něco vytvořili. Krásná byla také jedna odpověď: „*Mám ráda ve třídě rušno. Nechci, aby děti jen seděly celé dopoledne v lavicích a poslouchaly můj výklad...*“

Otázka č. 2: V čem spatřujete její smysl, nebo také hlavní přínos?

Fakt, že projektová výuka má řadu přínosných hledisek hlavně pro žáky, jsme se z teoretické části již dozvěděli. Zajímá mne tedy názor našich učitelů, kteří mají své vlastní zkušenosti.

Za přínosnou byla označena hlavně **motivace**. Tato forma výuky je oblíbená, těší se na ni. Jedna respondentka dokonce uvedla, že žáci už občas sami chodí s návrhy jak na projekty, tak na různé metody práce a výzkumů. Dovolím si poznamenat, že pokud se takto projekty opravdu podaří a mají odezvu, je to i obrovská motivace pro vyučujícího s nimi nadále pracovat.

K zamyšlení byla i odpověď: „*Ve třídě mám žáky, kteří jsou ve výuce nevýrazní, nehlásí se a nemluví. Ale při projektech se konečně zapojují a začínají přemýšlet.*“ To, že žáci při projektech musí myslet, byla také jedna z četnějších odpovědí.

Naznačen byl i **přínos ve způsob vyhledávání informací**. Děti jsou nuceny pracovat s knížkami, časopisy i internetem.

Otázka č. 3: Měl by s ní (s projektovou výukou) pracovat každý pedagog?

Osobně se domnívám, že každý pedagog by měl mít o projektové výuce povědomí. Přestože je kurikulem doporučována, je v dnešní době výhodou volnost učitele ve volbě strategie vyučování. Jistě bychom, ale některé její prvky v takovýchto výukách také našli.

Musím citovat odpověď jedné z respondentek, která vlastně ve své výpovědi zahrnula vše, co obsahovaly odpovědi ostatních. „*Nejsem si jista, zda je každý pedagog ochotný či schopný přistoupit na projektovou výuku a připravit funkční projekt. Myslím, že by ale každý učitel mohl být s novými možnostmi obeznámen a samostatně se podle svých schopností a možností či zaujetí rozhodnout, zda projekt využije či nikoliv.*“ Ostatní respondenti docházeli k podobným názorům. Hlavní myšlenka však vyplývá zřejmá: **Každý pedagog by měl mít představu o projektové výuce.**

Otázka č. 4: Je ve Vašem ŠVP zahrnuta také projektová výuka?

Otázka je položena se záměrem zjistit do jaké míry ŠVP škol koresponduje s novými směry ve vyučování. Zajímalo mě také, zda oslovení učitelé projekty zařazují z vlastní iniciativy, nebo se řídí hlavně ŠVP.

U všech dotázaných jsem se dočkala váhavých odpovědí. Respondenti si nebyli jistí, zda v jejich ŠVP je přímo zmíněna projektová výuka. Což je pro mne jasným signálem, že jednají převážně z vlastní iniciativy.

Měla jsem tu možnost do všech šesti ŠVP nahlédnout a pouze jeden ze šesti programů obsahoval přímé doporučení k projektové výuce. Tento fakt se jeví jako značně nevyhovující. Ale po pročtení všech programů, jsem musela konstatovat, že **prvky a cíle projektové výuky jsou v nich značně zakomponovány**, přestože zde není uveden konkrétní název a doporučení.

Zkoumané školy v tomto ohledu zaměřují výuku na: Zlepšení mezilidských vztahů. Praktické využití učiva, kdy na modelových situacích řeší problémy (Naučit je i jim předcházet). Dále pak zacílení na profesní budoucnost a praxi, vztah k práci a práci v týmu. Umět vyslovit svůj vlastní názor a být i zároveň tolerantní k ostatním. Což jsou také jedny z aspektů projektové výuky.

Závěrem: Projekty jsou brány jako přínosná alternativa běžné výuce, které mají smysl a cíl. Přinášejí radost. Žáci jsou více motivováni k další práci, musí se zapojovat a přemýšlet. Z výzkumu jasně vyplynulo, že všichni učitelé by měli mít o projektové výuce povědomí. Správný pedagog by se měl celý život vzdělávat a neustále se snažit vyhledávat, co nového by mohl ve své praxi využít. Jak žákům „zlidštit“ a usnadnit studium. Z celkovým vyzněním ŠVP jsem spokojena. Nejsou tu sice obsaženy přímé informace o projektech, ale proměna jakou s sebou tyto programy přinášejí, je obrovská.

7.1.2 Podoba projektů v praxi

Otázka č. 5: Jak často pracujete s projektovou výukou a o jak dlouhodobé projekty se jedná nejčastěji?

Cíl této otázky je zřejmý – zjistit frekvencovanost projektů. V teoretické části jsem také uváděla, že se může jednat o projekty dlouhé od jedné vyučovací hodiny až po týdenní, měsíční, dokonce i celoroční. Které tedy můžeme považovat za nejvyužívanější?

Zde se odpovědi respondentů hodně různily. Někteří ve svých odpovědích uváděli, že s projekty (nebo jejich prvky) pracují i dvakrát do měsíce, jiní jen jednou až dvakrát ročně. Průměrně můžeme stanovit četnost projektů na **tříkrát do jednoho školního roku**.

S celoročním projektem jsem se setkala jen jednou, kdy v odpovědi byla zahrnuta nářážka na velkou časovou náročnost a vyčerpanost. Ovšem výsledný efekt vyzdobil celou školu. **Jednodenní, maximálně dvoudenní projekty** byly v převažujícím zastoupení. U dvoudenních se jednalo o variantu, kdy první den byla s žáky navštívena výstava, přednáška exkurze, divadlo atd. Následně pak druhý den projekt odpovídal jejich tématům.

Otázka č. 6: Využíváte projekty jen ve své třídě nebo spolupracujete i s jinými učiteli a třídami (popř. celoškolské projekty)?

Otázka je vyvozena z logického předpokladu, že střednědobé projekty (jeden až dva dny), určené pro jednu třídu, nevyžadují na přípravu ani organizaci více pedagogů. Naopak co se týká dlouhodobějších projektů, zahrnujících i více tříd, mohou si vyžádat účast celého pedagogického sboru, případně i externích osob.

V předešlé otázce padla zmínka o celoročním projektu. Zde přesně dle mých předpokladů, určitým způsobem přispěl každý z pedagogů.

Jinak se učitelé omezují na **projekty ve svých třídách**. Zdůvodněním byla hlavně menší náročnost na přípravu a organizaci. Dále i fakt, že své žáky dobře znají a dokáží tak odhadnout, jak budou reagovat. Zároveň tak tím i předcházet nežádoucím situacím.

Ve dvou odpovědích jsem se setkala s názory na výhodné **pořádání projektů v paralelních třídách** (př. 3. A a 3. B). Žáci probírají stejné učivo, znají se již z přestávek

nebo spojených hodin. A třídní učitelé tak mohou na přípravě a realizaci projektu pracovat společnými silami.

Odpověď jedné kolegyně i s výhledy do budoucna mne také zaujala: „*Prozatím se využití vztahuje pouze na mou třídu, v příštích školních letech plánuji rozšířit využití i mezi ostatní vyučující.*“

Otázka č. 7: Jaké formy a metody práce v rámci projektové výuky nejčastěji zařazujete?

Odborných publikacích, jsem se často setkávala formou skupinové práce a samostatnou. Ty byly nejvíce vyzdvihovány. Samozřejmě je jich, ale více.

Jednoznačně všude byla zmíněna **práce ve skupinách a ve dvojicích**. V souvislosti nimi také velký hluk ve třídě a občasná nekázeň.

„*Děti už mají určené své neměnné dvojice a skupiny, ve kterých pracují. Stačí když jen řeknu rozdělte se do skupin, oni už vědí s kým mají být. Skupiny pak spolu soupeří, kdo bude lepší.*“ Odpověď tohoto rázu mě poněkud zarazila, smyslem projektové výuky je hlavně naučit žáky spolupráci. Nevím, zda jí může být plně dosaženo, když skupiny mají proti sobě soupeřit.

Týmová a skupinová práce byly nadhodnocovány. V reakcích respondentů mi **úplně chyběla samostatná práce žáka**.

„*Žáci mají hodně oblíbené závěrečné hodnocení. Sedíme v kroužku a shrnujeme, co se povedlo, co by byla potřeba zlepšit. Občas jsem až ohromená, že si dokáží objektivně připustit chybu a řeknou, že už takto příště postupovat nebudou.*“ další z pozitivních ohlasů. O hodnocení v kruhu se zmínili i další dva učitelé.

Propojování různých předmětů je také zřejmé. „*Snažím se proplést dohromady vždy předměty vědomostní (jako je Matematika, Český jazyk, Prvouka) s předměty, které jsou oddychové – Výtvarná výchova a Hudební výchova.*“

Otázka č. 8: Jednotlivé projekty připravujete sám, podle vlastních nápadů, nebo využíváte i již předpřipravené projekty z internetových stránek, knih atd.?

V průběhu mého pátrání po projektové výuce jsem narazila na spoustu již vyhotovených projektů v odborných publikacích i na internetu. Je to velké ulehčení pro ty, kdo s nimi chtějí pracovat.

Pouze jediný respondent odpověděl, že projekty připravuje sám. Většina přiznala, že hodně **inspiraci hledají na internetu**. „*ale už sestavené projekty se stejně musí vždy upravit.*“ Každý třídní kolektiv je jiný, logicky tedy bude reagovat jinak. To, co v jedné třídě fungovalo, v jiné nemusí mít žádný efekt.

Závěrem: Z této části výzkumného šetření jsem dospěla k závěrům, že projekty jsou dotazovanými respondenty do běžné výuky nasazovány poměrně často. Jde převážně o jednodenní projekty pro jednu třídu. Dlouhodobější jsou spíše výjimkou. Práce ve skupinách je, dle mého přesvědčení, přeceňována. Příjemným překvapením byla obliba vyhodnocování. V nalézání témat a inspirace na internetu nespátřuji nic špatného. Výsledky stejných projektů si mohou pak učitelé porovnávat a vyměňovat zkušenosti, což je také přínosem.

7.1.3 Hodnocení projektové výuky

Otázka č. 9: Jaké výhody a nevýhody spatřujete v projektové výuce?

Každá inovativní metoda s sebou nese svá pro i proti. Obecně můžeme stanovit za přední výhody projektů: vedení k samostatnosti, rozvoj týmového ducha, učí logice i praktičnosti, nutí žáky přemýšlet a připravuje je na reálný život. Za nevýhodu můžeme označit její náročnou přípravu.

V prvé řadě učitelé označovali projekty jako skvělé **zpestření** běžné výuky. Opět zdůrazňována byla **spolupráce**: „*Hodně žáků jsou jedináčci. Spolupracovat ve skupině, půjčovat si věci a vycházet s ostatními byl pro ně ze začátku problém.*“ Vidíme tu i učení se toleranci, vyslechnutí druhého a respektovat jeho názor.

„*Líbí se mi, že děti se učí vyhledávat informace, doma už často s knihami do styku nepřijdou.*“ To, že žáci dnes ke knížkám nemají vztah jako dříve, je reálný fakt. Je dobře, že ve škole se to pokoušejí změnit.

„... žáci, kteří běžně moc nespolečně se zapojí i zde. Dyslektické děti aspoň mají **možnost ukázat v čem jsou dobré.**“

Za nevýhodu byla označena předpokládaná **náročnost** přípravy a celé organizace. O té více v další otázce, která je na ni přímo zaměřena. Ale byly vyzorovány i další nedostatky: „*Sociální vztahy mezi dětmi v jedné z mých minulých tříd byly poněkud horší. V projektu když se žáci rozdělovali do skupin, tak vznikaly hádky, že s několika žáky nechtějí být ve skupině...*“ K těmto situacím mezi dětmi dochází. Označují spolužáka za „hloupého“ a nechtějí s ním být, aby náhodou nepokazil jejich práci. Projekty ale nabízejí možnost označenému žákovi ukázat v čem je dobrý a najít si tak své místo.

„*Vždy hlavně na začátku projektu trnu hrůzou, aby vše běželo podle mé přípravy. Jednou jsem byla nucena po hodině projekt utnout, protože děti nevěděly co dělat. Pořád se na něco ptaly a křičely jeden přes druhého, až se to nedalo vydržet.*“ **Nekázeň** je označována jako jedno z rizik projektů. Žáci cítí až moc velkou volnost. Pokud navíc ještě nechápou, co mají dělat, je problém na světě.

Potíže mohou nastat i s integrovanými žáky: „*Ve třídě je jeden žák s lehkou formou autismu. Při běžných hodinách pracuje v pořádku. Ale do projektů se nechce absolutně vůbec zapojovat. Musím mu vždy dát samostatnou práci. Naštěstí ostatní děti to celkem chápou.*“ Tento problém se vlastně asi jinak řešit nedá, nemůžeme žáky do projektů nutit.

Celou situaci by nejspíše vyřešila přítomnost asistenta pedagoga. Pro jiné integrované žáky může být projekt výhodný.

Otázka č. 10: Co si myslíte o náročnosti na přípravu projektové výuky?

Bylo toho také hodně řečeno o těžkostech přípravy projektu. Je ale opravdu takovým „strašákem“ učitelů?

„Mám to štěstí, že mám ve třídě schopnou asistentku. Společně to dáme vždy perfektně dohromady.“ To je skvělá situace pro pedagoga. Bohužel asistent není ve všech třídách a učitel si musí tedy poradit sám.

„Vždy je nejhörší začít a zvolit dobré téma. Pak už nápady přicházejí samy.“ S tímto postojem jsem se setkávala často. **Výběr vhodného tématu** bývá opravdu zapeklitý. Shodují se na tom i zbylí respondenti. Naštěstí je vždy kde se nechat inspirovat.

Byly vysloveny i názory o přímé úměře mezi četností projektů a tím i postupně snadnější přípravou.

Otázka č. 11: Má dle Vašeho názoru projektová výuka vliv na vztahy žáků ve třídě? K sobě navzájem, případně i vztahy zahrnující učitele?

Žáci mají ve třídách tendence utvářet malé skupinky. Tito žáci se pak baví hlavně mezi sebou, případně nasazují na ostatní. Projekty mají možnost tyto situace změnit.

„Celá třída má společné téma. Mají o čem si povídat. Sdělují si své nápady a návrhy. Vždy ráda sleduji, jakou mají radost, když se jejich společný výtvar někde vyvěsí.“ Žáci spolu sdílejí radost z prezentace výsledku, to je určitě správný směr projektů. Vztahy spolu navazují i žáci, kteří za běžných okolností spolu nemluví.

Další rovinou je **obohacení učitele**. Dotázaní uvádějí, že **více poznávají své žáky**. *„... byla jsem překvapena o jaká témata se děti zajímají a do jaké hloubky... o vesmíru mají chlapci obrovské vědomosti....“* **Bližší vztah učitele s žákem** je obrovské plus. Pro žáka je těžké mít pocit důvěry a souznění k učiteli, který je „schován“ za učitelským stolem. V rámci projektu mají k sobě mnohem snadnější přístup. *„Myslím, že děti pak přestávají vnímat učitele jako boha, ale jako pozitivní lidskou bytost, která je tu pro ně.“*

Otázka č. 12: Má projektová výuka nějaký vliv na motivaci žáků? (Případně jaký a proč?)

Samotná projektová výuka je v literatuře uváděna jako motivační nástroj. Má povzbudit žáky k dalšímu samostatnému vzdělávání a bádání.

*„Děti nejsou jen pasivními příjemci znalostí, ale **aktivně se musí zapojit.**“* A o aktivitu nám jde především. Už v předchozích odpovědích jsme se setkali s názory, že i neaktivní děti se v projektu angažují.

Motivace a **zanícení k dalšímu hledání informací**, to je také projev správně vedeného projektu. *„Stalo se mi, že ještě týden po ukončení projektu mi děti nosily informace, co si našly na internetu, vztahující se k tématu. Tenkrát to byl projekt o ochraně zvířat...“* Z odpovědí na tuto výzkumnou otázku je patrné, že **žáci se na projekty těší**. *„Jsou to ještě děti. Rádi si hrají a jsou upovídané. Nebaví je jen sedět v lavicích.“* Pokud se ale projekt nedaří, žáci jsou z něj otráveni a ztrácí chuť do jakékoliv další práce. V takovémto momentu je lepší projekt ukončit.

Závěrem: Hodnocena byla projektová výuka veskrze kladně. Dotazovanými učiteli je brána jako zpestření běžné výuky s důrazem na spolupráci. Šanci mají vyniknout i žáci slabší. Přínosem je prohloubení vztahu učitele s žáky. Mnou obávaná příprava projektů nakonec byla hodnocena spíše jako průměrně náročná. Hlavní je téma projektu.

Našly se i stinné stránky. S integrovanými žáky, kteří odmítají pracovat, se můžeme setkat. Vyžaduje si to individuální přístup. Zmiňovaná nekázeň u projektů hrozí. Přesto, dle mého názoru, se odvíjí od skutečnosti, zda je projekt dobře připraven či ne.

7.2 Kvantitativní výzkum

Výzkum formou dotazníku jsem zvolila jako doplňující část k polostrukturovaným rozhovorům. Rozhovorů s pedagogy, kteří mají přímé zkušenost s projekty si velmi cením. Jednalo se ale pouze jen o jakýsi vzorek deseti učitelů. Domnívám se, že v první vlně pátrání po projektové výuce, určitě nebyli zachyceni všichni učitelé. Dotazník umožní získat širší záběr a rozhled.

Znovu jsem se zaměřila na oblast Českých Budějovic a přilehlého okolí. V první řadě byla potřeba opět kontaktovat ředitele s povolením realizovat výzkum na jejich škole, tentokrát formou dotazníků. Několika řediteli jsem byla upozorněna, že často bývají přímo zavaleni různými dotazníky a výzkumnými šetřeními. Nemají čas je všechny předávat přímo pedagogům. Byl mi doporučen hlavně přímý kontakt s respondenty.

Celkem bylo rozdáno a posláno 100 dotazníků. Kde byla možnost, oslovila jsem respondenty osobně. Takto oslovených bylo celkem 44 osob. Zbylé pedagogy (54 osob) jsem byla nucena kontaktovat přímo skrze jejich osobní školní mailové adresy. U elektronické verze bylo předem počítáno s nižší návratností dotazníků.

Dotazník není rozsáhlý a obsahuje jen potřebné údaje. Je formulován stručně a srozumitelně. Z důvodu jednoduchého vyhodnocování byly použity otázky uzavřené. Doba na vyplnění a odevzdání dotazníků byla dva týdny.

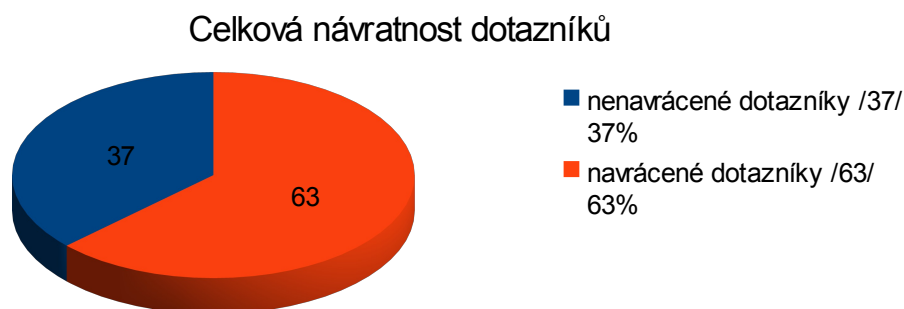
Hlavní zaměření: Zjistit, zda projektovou výuku využívá i širší okruh učitelů. Případně některé její prvky a metody. Pohled pedagogů na projekty. A zacíleno je i na zahrnutí projektové výuky v ŠVP.

7.2.1 Návratnost dotazníků

Dohromady bylo formou dotazníku osloveno 100 pedagogů. Z toho 44 osobně a 56 elektronickou poštou. Je předpokládána nižší návratnost u emailových dotazníků.

Z celkového počtu sta dotazníků se navrátilo 63 kusů. Jedná se o 63% návratnost. Více jak polovina, což považuji za úspěch.

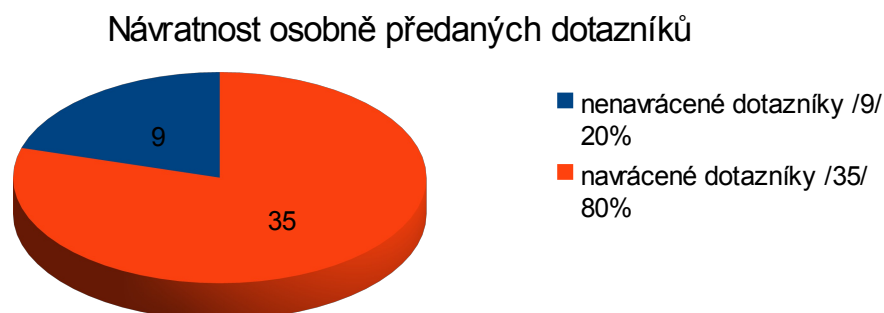
Graf č. 3: Celková návratnost dotazníků (z celkového počtu 100 oslovených)

Zdroj: vlastní výzkum

Osobně bylo předáno 44 dotazníků. Z nich se jich navrátilo 35 kusů. Tedy 80ti % návratnost.

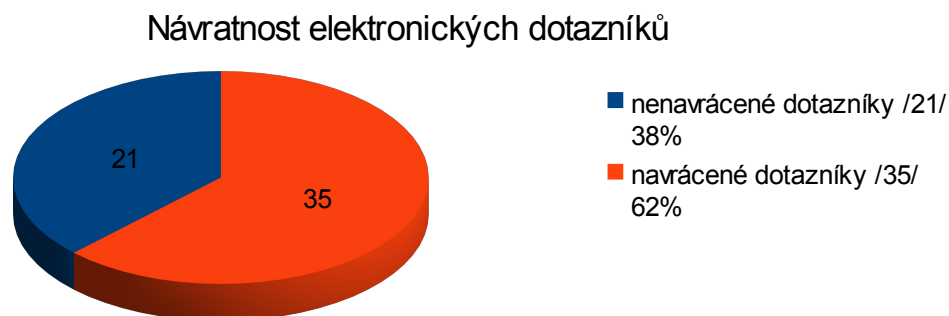
Graf č. 4: Návratnost osobně předaných dotazníků (z celkového počtu 44 předaných)

Zdroj: vlastní výzkum

Elektronickou formou bylo posláno 56 dotazníků. Jejich návratnost činila 62%. Kusově se vrátilo 35 dotazníků a 21 bohužel ne.

Graf č. 5: Návratnost elektronických dotazníků (z celkového počtu 56)

Zdroj: vlastní výzkum

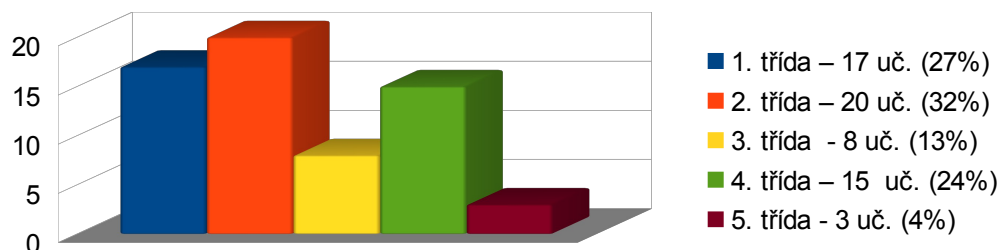
Můžeme konstatovat, že návratnost osobně předaných dotazníků (80%) je vyšší než emailových (62%). A to o 18%. Daná situace odpovídá předpokladům.

7.2.2 Vzorek respondentů

Jako vzorek respondentů jsem měla k dispozici konečných 63 osob, jež vyplnily dotazník. K jejich bližšímu poznání jsem využila otázek číslo 2 a 3. Zajímala jsem o délku jejich učitelské praxe a v jaké třídě v současné době učí, abych si mohla o nich udělat aktuální představu.

Dotazovaných učitelů bylo nejvíce z druhých tříd. Nejméně ze třetích a pátých. Je na místě zdůraznit, že tento fakt vznikl čistě náhodně, stejně tak jako byly oslovení respondenti.

Graf č. 6: Vzorek respondentů podle tříd (z celkového počtu 63 dotázaných)

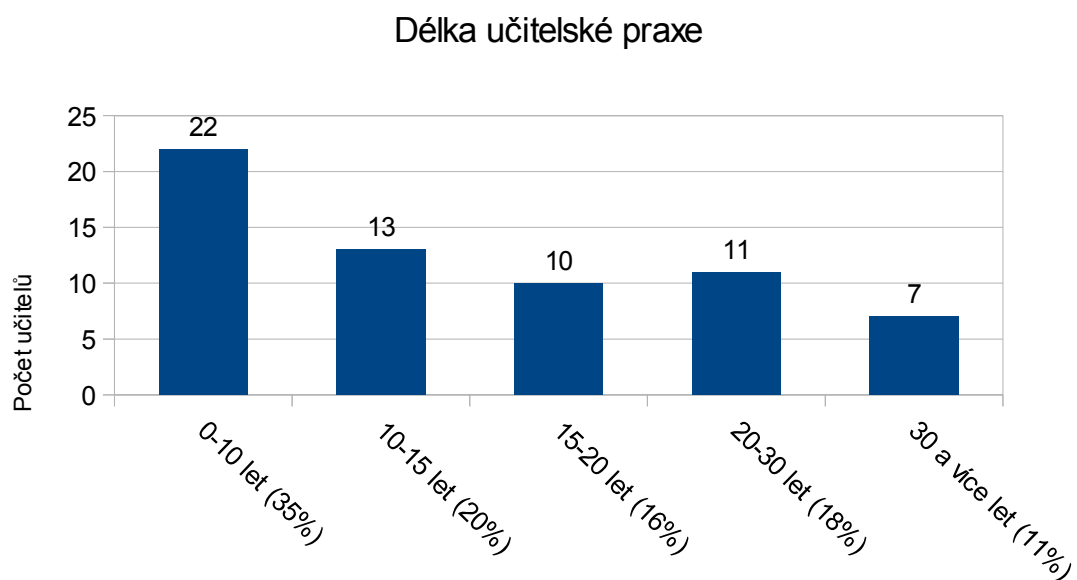

Zdroj: vlastní výzkum

Nejvíce pedagogů bylo s praxí dlouhou 0-10 let. To je dobré znamení, omlazují se kolektivy a mladí učitelé dostávají vytoužená místa. Přesto jsem se setkala i s učiteli již v důchodovém věku.

Graf č. 7: Vzorek respondentů podle délky praxe (z celkového počtu 63 dotázaných)

Zdroj: vlastní výzkum

7.2.3 Vyhodnocení otázek dotazníku

Odpověď na otázku číslo 1: Máte zkušenosti s projekty a projektovou výukou?

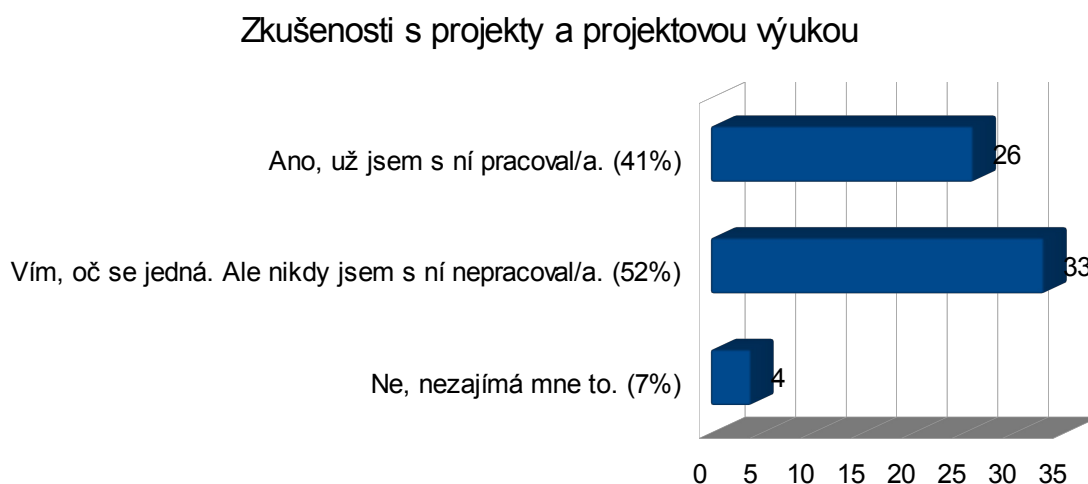
Z mnou provedených výzkumných rozhovorů je patrná obliba projektové výuky. Zahraniční i české výzkumy poukazují na růst její užívanosti, hlavně co se týká druhého stupně základních škol. Jak na tom tedy jsou s projekty na prvním stupni ZŠ?

Já osobně jsem stejného názoru jako většina respondentů z rozhovorů. Každý dobrý pedagog by měl mít povědomí o nově zaváděných směrech ve vyučování. Je to nutnost. Ve společnosti dochází k neustávajícímu rozvoji, i školství by se mu mělo přizpůsobovat.

Z těchto důvodů mě velmi překvapilo, že ve 4 případech jsem se setkala se zaškrtnutou odpovědí – Ne, nezajímá mne to. Takovýto učitelé zřejmě buď mají vyzkoušené své vlastní jiné metody. Nebo jsou ve fázi stagnace a vyhoření, kdy postrádají smysl své práce a nechtějí zkoušet absolutně nic nového.

Na druhou stranu jsem byla potěšena, když bylo 26 odpovědí – Ano, už jsem s ní pracovala. To potvrdilo mou domněnku, že v první části výzkumného pátrání po učitelích se zkušenostmi s projekty jsem nemohla narazit na velkou část z nich. Více jak polovina dotázaných má tedy o projektové výuce povědomí.

Graf č. 8: Zkušenosti s projekty a projektovou výukou (z celkového počtu 56 odpovědí)

Zdroj: vlastní výzkum

Odpořed' na otázku číslo 2: Jak dlouhá je Vaše pedagogická praxe?

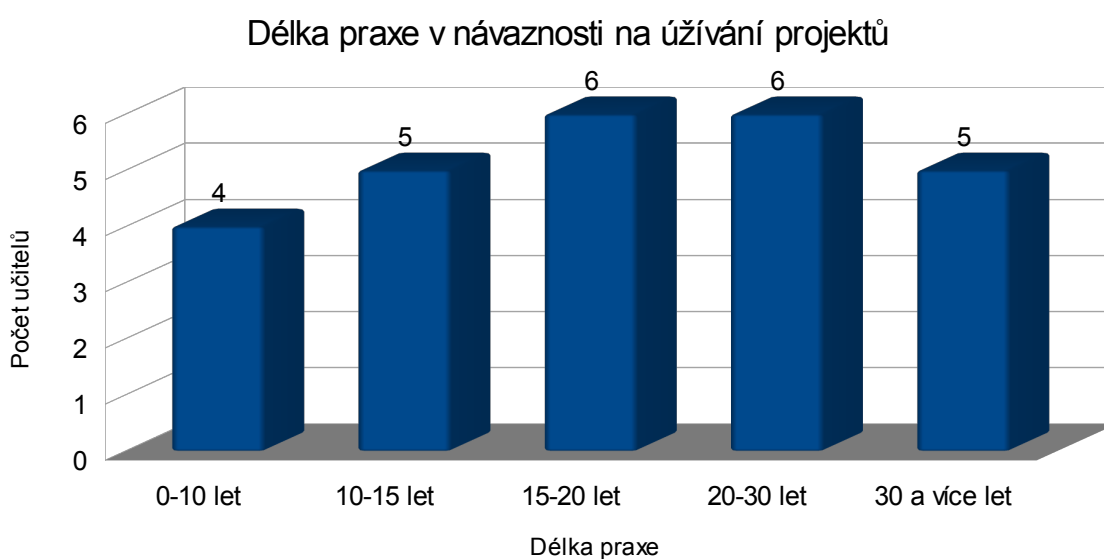
Projektová výuka je někdy pojímána jako znak moderního vyučování. Ozývají se názory, že pro její modernost ji zavádějí převážně mladí pedagogové, kteří jsou plní životní energie, ideálů a plánů. A starší učitelé už mají svůj osvědčený styl výuky, který nechtějí měnit. Naopak mladí mají tendenci něco změnit a zavádět novinky.

To může být pravdou, ale možná právě zkušení pedagogové si snáze „troufnou“ na jiné metody výuky. Nemusí se tolik bát nekázně a dokáží si uhlídat, aby splnily plány učiva.

Pokud chci otázku směřovat takto: zda délka pedagogické praxe souvisí s využíváním projektové výuky, tak mohu pracovat pouze s částí respondentů. A to s respondenty, kteří v předchozí otázce odpověděli: Ano, už jsem s ní pracoval/a. Zbytek odpovědí není v tuto chvíli podstatný. Jde celkem o 26 dotazníků, kde se dohledávaly odpovědi na otázku o délce učiteléské praxe. Jsem si vědoma, že se jedná jen o malý vzorek, přesto výsledky zaujaly.

Myslím, že u tak malého vzorku nemá ani smysl převádět na procenta. Také proto, že výsledky byly poměrně vyrovnané. Nejméně bylo učitelů v kategorii 0-10 let, čtyři učitelé. Nejvíce v kategorii bylo šest učitelů, to není markantní rozdíl. Domnívám, se mohu závěrem pronést: Délka pedagogické praxe nemá vliv na užívání projektů.

Graf č. 9: Délka praxe v návaznosti na užívání projektů (z celkového počtu 26 odpovědí)

Zdroj: vlastní výzkum

Odpořed' na otázku číslo 3: V jaké třídě vyučujete a zároveň jste třídním učitelem?

Otázka položená za účelem zjištění, v jakých třídách prvního stupně ZŠ se s projekty pracuje nejčastěji. Obecně je známo, že na obtížnost a množství nového učiva je nejnáročnější v prvních, třetích a pátých třídách. Ve druhých a čtvrtých třídách tak může vznikát značný prostor pro projektovou výuku. I v zájmu upevnění náročného učiva z předešlých ročníků, nebo osvojení nové látky příjemnější formou.

U vyhodnocování této otázky jsem opět potřebovala jen odpovědi od respondentů, kteří uváděli, že s projektovou výukou již pracovali. Tedy 26 dotázaných. Zde jsem musela brát také v potaz jaký byl celkový počet pedagogů v jednotlivých třídách. Poté je porovnat s počtem těchto učitelů.

Jednoznačně největší zastoupení bylo ve třetích třídách (89%). Nejméně pak v třídách prvních (12%). Pokud chceme s projekty účinně a efektivně pracovat je nejlépe začínat hned od první třídy, ovšem není to podmínkou. Ze svých dosavadních pedagogických zkušeností, ale tuto skutečnost dokáží pochopit. První třídy jsou opravdu náročné a učitelé se snaží mít vše pevně pod kontrolou. Vyšší zastoupení ve čtvrtých třídách (60%) je v souladu s původním předpokladem. Ve třetích třídách už ale ne, které vyšly nejlépe. Neznačí to žádný problém, pouze skutečnost, že s projekty se zřejmě nejčastěji setkáme ve třetích třídách.

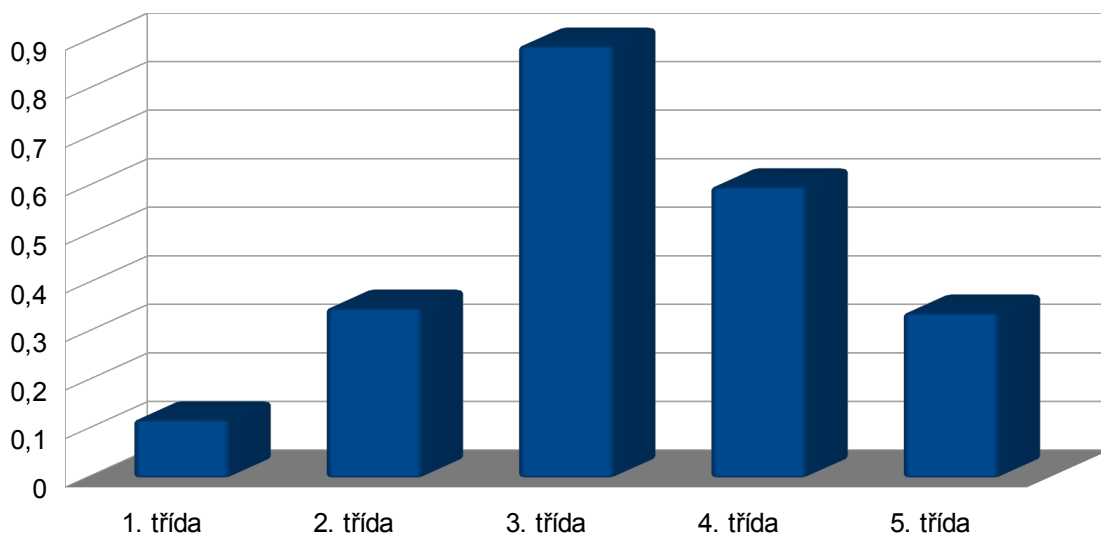
Tabulka č. 2: Vyhodnocení třetí otázky v číslech

Třída	Zastoupení učitelů ve třídách	Počet učitelů pracujících s projekty	Vyjádření v % vzhledem k zastoupení učitelů ve třídách
1.	17	2	12%
2.	20	7	35%
3.	8	7	89%
4.	15	9	60%
5.	3	1	34%

Zdroj: vlastní výzkum

Graf č. 10: Četnost učitelů, kteří využívají projektů. Jejich zastoupení ve třídách.

Četnost učitelů, kteří využívají projektů. Jejich zastoupení ve třídách.

Zdroj: vlastní výzkum

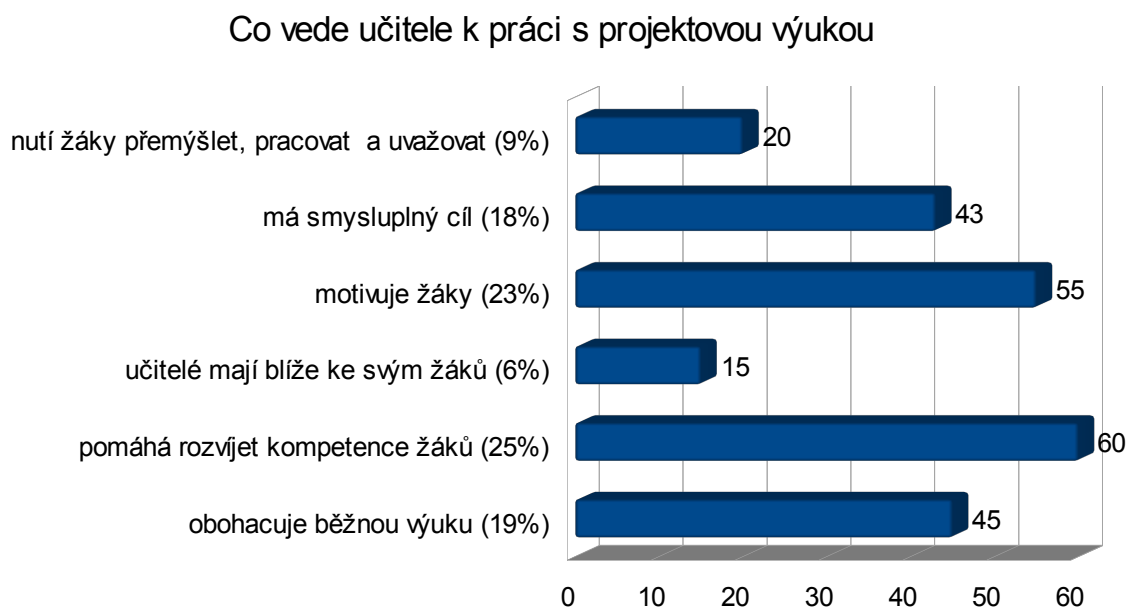
Odpořed' na otázku číslo 4: Zakroužkujte, co si myslíte, že vede pedagogy k práci s projektovou výukou? (možno více odpovředí)

V této otázce je možnost označit více odpovředí. Źádná z nich není špatná. Všechny tyto vlastnosti projektové výuky mohou být důvodem, proč s ní učitel pracuje. U této otázky už náš zajímají odpovředí všech respondentů.

Jelikož rozvoj kompetencí žáků je zřejmou součástí ŠVP, kterým by se měl pedagog snažit řídit, tak předpokládám, že tato odpovřed' může být nejčastější. Měla jsem obavy, že řada pedagogů ve snaze urychlit vyplňování dotazníky zakroužkují všechny odpovředí. Nebylo by to špatně, ale nebyly by poskytnuty zřejmé výsledky.

Podle mých předpokladů nejčastěji byla volena odpovřed', že pomáhá rozvíjet kompetence žáků (25%). Nejméně volené možnosti: nutí žáky přemýšlet, pracovat a uvažovat (9%) a učitelé mají blíže ke svým žákům (6%). To bylo velmi málo, přestože považují tyto odpovředí také za důležité. V porovnání s výsledky z rozhovorů, kdy tyto odpovředí patřily mezi časté. O motivaci jsem slyšela mnohokrát, proto její dané umístění není překvapením.

Graf č. 11: Co vede učitele k práci s projektovou výukou (z celkového počtu 238 odpovředí)

Zdroj: vlastní výzkum

Odpověď na otázku číslo 5: Zakroužkujte v čem spatřujete tři hlavní výhody projektové výuky.

O výhodách a přínosech projektů toho bylo řečeno mnoho. Do odpovědí jsem vybrala ty nejčastěji zmiňované, jak v odborné literatuře, tak i ve vedených rozhovorech. Celkem bylo sedm variant odpovědí. A každý z 63 respondentů mohl vybrat pouze tři.

Výsledky vlastně nebyly nikterak překvapivé. Nejvíce volenou odpovědí byla spolupráce žáků s 25%. Hodně pedagogům se pod pojmem projekt vybaví jako první skupiny a spolupráce. Obhájit a vyjádřit vlastní názor (21%) také shledávám za podstatné, žáci se musí umět v dnešní době prosadit. Obzvláště co se týká jejich budoucích pracovních míst, protože konkurence je dnes veliká. S tím souvisí to, že se žáci učí řešit praktické problémy (20%). Lepší vztahy s učitelem zvolilo nejméně respondentů (3%), přitom projekty mají velkou možnost sblížit nejen žáky navzájem, ale i učitele s žáky.

Graf č. 12: Hlavní výhody projektové výuky (z celkového počtu 189 odpovědí)

Zdroj: vlastní výzkum

Odpořed' na otázku číslo 6: Zakroužkujte v čem spatřujete tři hlavní nevýhody projektové výuky.

Při tvorbě otázky a variant odpovědi jsem opět vycházela z odborné literatury. Znovu bylo celkem sedm odpovědi a možnost vybrat z nich tři. S náročností a nekázní žáků jsem se setkala již už vedených rozhovorů, přestože nebyli hodnoceny nikterak záporně.

I v tomto dotazníkovém výzkumu patřili mezi nejčastější odpovědi. Nekázeň žáků (29%), se hodně odvíjí od namotivovanosti žáků. Pokud jsou málo motivováni, práce je nebaví a začínají zlobit. A stále musí být zaměstnáni, nemělo by docházet k prostojům v projektech. Náročnost na přípravu (21%) a na organizaci (18%) je zřejmá. Kvalitní projekt si to vyžaduje. Pouze 3 respondenti v ní nespátřují přínos. To je velmi nízký počet a pro nás plus.

Graf č. 13: Hlavní nevýhody projektové výuky (z celkového počtu 189 odpovědi)

Zdroj: vlastní výzkum

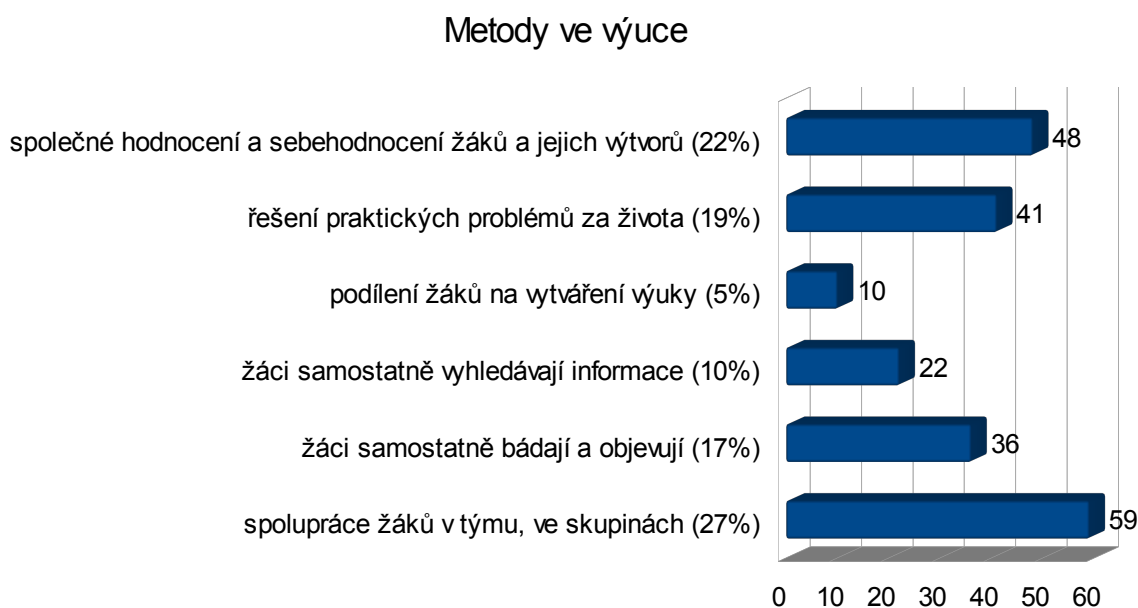
Odpořed' na otázku číslo 7: Zakroužkujte metody, jež využíváte ve své výuce. (možno více odpovředi)

Každý učitel nemusí pracovat s projekty. Přesto možná pracuje s některými jejich prvky a metodami, aniž by o tom věděl. Měl by se snažit rozvíjet kompetence žáků, stanovené v ŠVP.

V této otázce jsem nechala pedagogům určitou volnost a neomezovala kolik odpovředi zakroužkují. Je možno, že ve své výuce využívají všechny, to by bylo jen přínosem.

Spolupráce v týmu, ve skupinách (27%) a společné hodnocení (22%) obstáli nejlépe. Další odpovředi se držely přibližně stejně okolo 15%. Nejhůře dopadlo podílení žáků na vytvářeni výuky, jen 5%. Důvod není zřejmý. Můžeme jen předpokládat, že si učitelé nechtějí nechávat do výuky zasahovat. Nebo až do takové míry spolupracovat s dětmi, je pro ně náročné.

Graf č. 14: Metody ve výuce (z celkového počtu 216)

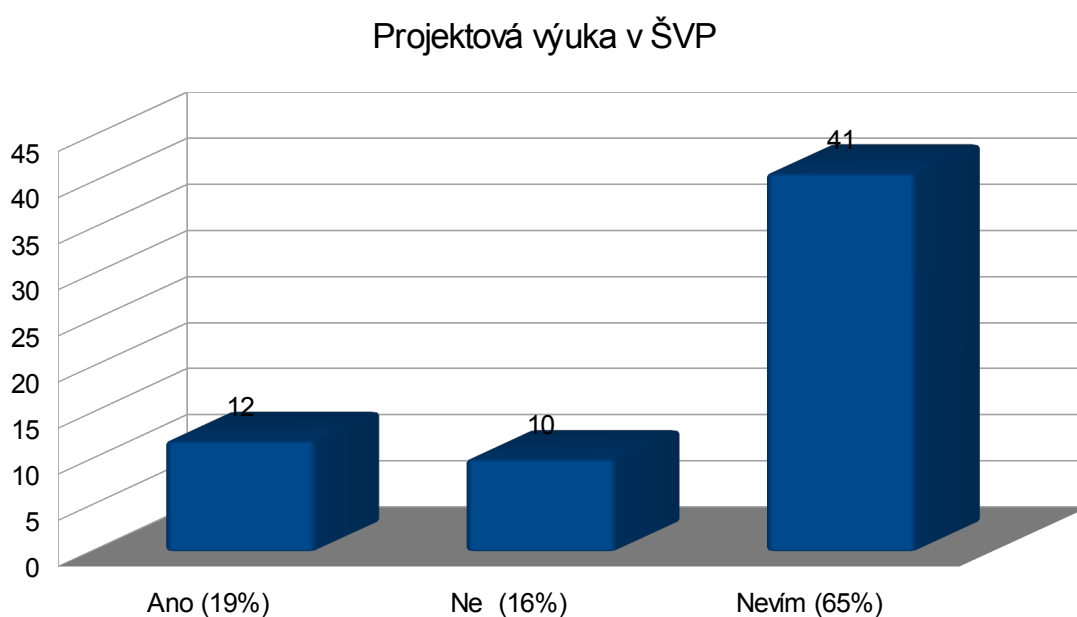

Zdroj: vlastní výzkum

Odpověď na otázku číslo 8: Je projektová výuka zahrnuta ve Vašem ŠVP?

Myslím si, že příznivci projektové výuky, by ji rádi viděli zahrnutou v každém ŠVP. Z předešlých rozhovorů jasně vyplynulo, že učitelé si ve většině případů nejsou jisti, zda je tam o ní přímo zmínka. K těmto názorům jsem dospěla i pomocí dotazníkového výzkumu. 65% respondentů zakroužkovalo, že neví. Se zápornou odpovědí přišlo 16% odpovědí a 19% oslovených, ví že ve svém ŠVP zmínku o projektové výuce mají.

Graf č. 15: projektová výuka v ŠVP (z celkového počtu 63 odpovědí)

Zdroj: vlastní výzkum

8. Diskuse

S projektovou výukou se setkáváme hlavně na druhých stupních základních škol. Tato oblast je také nejvíce podrobována výzkumům. Ovšem mne zajímal stupeň první, který má skvělý potenciál k projektům.

Ke stanovené hlavní výzkumné hypotéze se musím vyjádřit kladně. Ano, převážná většina oslovených pedagogů pracuje s projektovou výukou. To je velmi pozitivní zjištění. Ještě více mne potěšilo, že s ní pracují rádi a z vlastní iniciativy. Chtějí oživit, zpříjemnit výuku nejen žákům, ale i sami sobě. Nacházejí v ní radost i smysluplnost. Projektová výuka dokáže rozvíjet žákovské kompetence téměř ve všech ohledech, i proto jí učitelé využívají. Zjistila jsem, že její prvky můžeme nalézt i v běžné výuce, nemusí se jednat hned o projekty. Jedná se hlavně o týmovou práci a práci ve skupinách. Dále pak o vyhledávání informací z různých zdrojů a objevování, či bádání, kde jsou využívány i mezipředmětové vztahy. Překvapil mne i veskrze kladný postoj učitelů k projektům, obávala jsem většího počtu negativních ohlasů. Líbí se mi, že učitelé vidí přínosy projektové výuky.

Co se týká zahrnutí projektů do ŠVP, byla jsem trochu zklamána. Bylo jen minimum programů, které přímo obsahovaly zmínku či doporučení o projektové výuce. Velká část učitelů netušila zda v programech projekty jsou nebo ne. Měla jsem možnost do několika nahlédnout a nebyla jsem úspěšná. Útěchou může být fakt, že učitelé sami hledají možnosti, jak zlepšit výuku. A také fakt, že ŠVP v sobě obsahují spoustu prvků projektové výuky.

Z vedených rozhovorů a sběru dotazníků jsem zjistila, že učitelé v projektové výuce našli výbornou alternativu k běžnému vyučování. A vidí v ní smysluplnost. Hodnotí ji kladně. Za velký přínos je považována hlavně motivace žáků. A dále pak v učení vyhledávat informace. Fenomén internetu je v dnešní době hodně zatracován, děti na něm tráví mnoho času. Ale osobně považuji za hlavní chybu, že na internetu hrají pouze hry a zakládají si webové profily. Vyhledávat informace zde ale neumí. I v tomto ohledu může pomoci projektová výuka. Nejčastěji se můžeme setkat s projekty jednodenními v jedné třídě.

S tím, že projekty učí žáky práci ve skupinách, být tolerantní a respektovat spolužáky, jsem počítala a předpokládala. Ale učitelé pomocí projektů hlouběji poznávají své žáky a navazují tak s nimi bližší vztah. To je vítaným přínosem.

9. Závěr

Závěrem bych si dovolila konstatovat hlavní výhodu projektové metody. A tou je fakt, že plně rozvíjí celostním způsobem osobnost žáků. A nerozvíjí jen žáka, ale i samotného pedagoga. Má možnost ověřit si své organizační schopnosti a sblíží se s žáky. Díky tomu, že má možnost je více poznat, snáze pak může řešit jejich problémy ve výuce.

Projekty v sobě nesou určitou náročnost, ale ta je dostatečně vyvážená tím, co mohou přinést. Určitě by každý pedagog měl vyzkoušet s nimi pracovat. Důležité je, že ti, co s ní pracují jsou spokojení a vidí výsledky. Kdo sám nevyzkoušel neměl by dělat ukvapené závěry. Na druhou stranu, nic nesmíme přehánět. Žáci se nemohou učit jen formou projektů. Ale jak již bylo několikrát řečeno, je to výborná alternativa.

Mé předpoklady, že učitelé budou mít povědomé o projektové výuce, se naplnily. Témat projektů je mnoho. Hodně jich souvisí s dnešním zaměřením na ekologii a ochranu přírody. Tématy na projekty se můžeme inspirovat na internetu, je i řada knih. Různých forem, ale nabízí projekty více než se kterými pracují učitelé. Je minimum celoročních i celoškolských projektů. A úplně postrádám samostatnou práci žáka. Přesto, projektová výuka se v našich školách teprve zabydluje, proto musíme být trochu shovívaví.

Hlavně rozhovory s jednotlivými učiteli ve mně osobně podnítili zájem o projektovou výuku v souvislosti s integrovanými žáky. Těch neustále přibývá a ne každý má svého asistenta. Pro učitele je pak velmi náročné snažit se určitou inovaci ve výuce, když musí vymýšlet vždy dvojí program. Samozřejmě se to netýká všech integrovaných žáků. Pro některé jsou projekty obrovskou šancí se normálně začlenit. Ale co jedinci například s autismem, kteří nesnášejí změny, jak s nimi v projektech pracovat?

Doufám, že v teoretické části se mi podařilo shrnout poznatky důležité pro utvoření představy o projektové výuce. Výzkumná část byla pro mne přínosem. Jednotlivé rozhovory pro mne byly příjemným zážitkem. Jednala jsem s milými a ochotnými učiteli. Tato práce mne podnítila k dalšímu bádání. A pozměnila i pohled na mou budoucí pedagogickou praxi, kterým směrem se budu ubírat. Vše se modernizuje a vyvíjí. Školství a výuka musí také. A projektová výuka je podle mého názoru krok tím správným směrem.

Seznam použitých zdrojů

BADEGRUBER, B. *Otevřené vyučování ve 28 krocích*. Praha, Portál 1994. 118 s. ISBN 80-85282-76-3.

BERAN, V., BLAŽKOVÁ, B. A kol. *Učím s radostí. Zkušenosti-lekce-projekty*. Praha, Strom 2003. 237 s. ISBN 80-86106-09-8.

COUFALOVÁ, J. *Projektové vyučování pro první stupeň základní školy-Náměty pro učitele*. Praha, Fortuna 2006. 135 s. ISBN 80-7168-958-0.

DÖMISCHOVÁ, I. *PROJEKTOVA VÝUKA moderní strategie vzdělávání v České republice a německy mluvících zemích*. Olomouc, Univerzita Palackého. 2011. 212 s. ISBN 978-80244-2915-1.

DORÁK, D. *Efektivní učení ve škole*. Praha, Portál 2005. 142 s. ISBN 80-7178-556-3.

GAVORA, P. *Výzkumné metody v pedagogice*. Brno, Paido, 1996. 130 s. ISBN 80-85931-15-X.

HANUŠ, R., CHYTILOVÁ, L. *Zážitkově pedagogické učení*. Praha, Grada Publishing 2009. 192 s. ISBN 978-80-247-2816-2.

HENDL, J. *Kvalitativní výzkum*. Praha, Portál 2005. 408 s. ISBN 978-80-7367-485-4.

HLADÍLEK, M. *Kapitoly z didaktiky*. České Budějovice, Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity, 1993. 93 s. ISBN 80-7040-071-4.

CHRÁSKA, M. *Základy výzkumu v pedagogice*. Univerzita Palackého, 1993. 257 s. ISBN 80-7067-287-0.

JEZBEROVÁ, R. a kol. *Žákovské projekty cesta ke kompetencím*. Praha, Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických

pracovníků 2011. 128 s. ISBN 978-80-86856-77-3.

JŮVA, V. *Stručné dějiny pedagogiky*. 6. rozšířené vydání, Brno, Paido 2007. 91 s. ISBN 978-80-7315-151-5.

KALHOUS, Z., OBST, O. *Školní didaktika. Sekundární škola*. Olomouc, Univerzita Palackého, Pedagogická fakulta 2001. 192 s. ISBN 80-244-0217-3.

KASÍKOVÁ, H. *Kooperativní učení, kooperativní škola*. Praha, Portál 1997. 147 s. ISBN 80-7178-167-3.

KAŠOVÁ, J. *Škola trochu jinak : projektové vyučování v teorii i praxi*. Kroměříž, IUVENTA, 1995. 81 s. ISBN 80-7178-. 167-3.

KRATOCHVILOVÁ, J. *Teorie a praxe projektové výuky*. Brno, Masarykova univerzita 2009. 160 s. ISBN 987-80-210-4142-4.

KREJČOVÁ, V., KARGEROVÁ, J. *Vzdělávací program Začít spolu. Metodický průvodce pro I. stupeň základní školy*. Praha, Portál 2003, 228 stran. ISBN 80-7178-695-0.

KUBÍNOVÁ, Marie. *Projekty - cesta k tvořivosti a samostatnosti*. Praha, Univerzita Karlova - Pedagogická fakulta, 2002. 256 s. ISBN 80-7290-088-9.

MAŇÁK, J., ŠVEC, V. *Výukové metody*. Brno, Paido 2003. 219 s. ISBN 80-7315-039-5.

MAREŠ J., PRŮCHA J., WALTEROVÁ E.: *Pedagogický slovník*. Praha, Portál 2003 (4. upravené vydání), 324 s. ISBN 80-7178-772-8.

PETTY, G. *Moderní vyučování*. Vyd. 5. Praha, Portál 2008. 380 s. ISBN 978-80-7367-427-4.

PRŮCHA, J. *Moderní pedagogika*. Praha, Portál 1997. 495 s. ISBN 80-7178-170-3.

SPILKOVÁ, V. *Proměny primárního vzdělávání v ČR*. Praha, Portál 2005. ISBN 0-7178-942-9.

REICHEL, J. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Praha, Grada 2009. 184 s. ISBN 978-80-247-3006-6.

STRAUSS, A., CORBINOVÁ, J. *Základy kvalitativního výzkumu*. Boskovice, Albert, 1999, 228 s. ISBN 80-85834-60-X.

TOMKOVÁ, A., KAŠOVÁ, J., DVOŘÁKOVÁ, M. *Učíme v projektech*. Praha, Portál 2009. ISBN 978-80-7367-527-1.

VALENTA, J. *Pohledy. Projektová metoda ve škole a za školou*. Praha, Ipos Arama 1993. ISBN 80-7068-066-0.

WILDEMUTH, B. M. *Applications of social research methods to questions in information and library science*. Westport, CT: Libraries Unlimited, 2009. ISBN 978-15-9158-503-9.

ŽANTA, R. *Projektová metoda. Pokus o řešení pracovní školy*. Praha, Nákladem dědictví Komenského, 1934. ISBN nemá.

Projekty ve vyučování. [online]. [18.10.2005] Dostupné z
<<http://clanky.rvp.cz/clanek/o/z/334/PROJEKTY-VE-VYUCOVANI.html>>

Projektová výuka. [online]. [21.5.2012] Dostupné z
<<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/3/14983/PROJEKTOVA-VYUKA.html>>

Portál: <http://www.projektovevyucovani.cz/>

Portál: <http://www.kurikulum.nuov.cz/>

Portál: <http://www.ctenarska-gramotnost.cz/kategorie/projektove-vyucovani>

PŘÍLOHY

Příloha č. 1

Seznam oslovených škol:

1. ZŠ a MŠ Kubatova
2. ZŠ a MŠ Nerudova
3. ZŠ Grünwaldova
4. ZŠ Matice školské
5. ZŠ a MŠ L. Kuby 48, Rožnov
6. ZŠ a ZUŠ Bezdrevská 3
7. ZŠ Dukelská
8. ZŠ Máj I
9. ZŠ Máj II
10. ZŠ O. Nedbala
11. ZŠ a ZUŠ Zliv
12. ZŠ a MŠ Zahájí
13. ZŠ Suché Vrbné
14. ZŠ Rudolfovo
15. ZŠ Čečova
16. ZŠ a MŠ Dobrá Voda
17. ZŠ Nedabyle
18. ZŠ a MŠ Větrní
19. ZŠ Strýčice
20. ZŠ Hluboká nad Vltavou
21. ZŠ a MŠ VI. Rady 1, České Budějovice
22. ZŠ a MŠ Kamenný Újezd
23. ZŠ Pohůrecká - Suché Vrbné, České Budějovice
24. ZŠ Fantova, Kaplice
25. ZŠ a MŠ Hosín

Příloha č. 2

Dotazník

Cílem tohoto výzkumu pomocí krátkého dotazníku, je zmapovat současnou pozici projektové výuky na 1. stupni českých škol. Kde není uvedeno – možno více odpovědí – zakroužkujte jen jednu z variant odpovědí. Děkuji za Váš čas a vyplnění.

Zuzana Goldfingerová, studentka PF JČU

1. Máte osobní zkušenosti s projekty a projektovou výukou?

- a) Ano, už jsem s ní pracoval/a.
- b) Víím, oč se jedná. Ale nikdy jsem s ní nepracovala
- c) Ne, nezajímá mne to.

2. Jak dlouhá je Vaše pedagogická praxe?

- a) 0-10 let
- b) 10-15 let
- c) 15-20 let
- d) 20-30 let
- e) 30 a více let

3. V jaké třídě vyučujete a zároveň jste třídním učitelem?

- a) 1. třída
- b) 2. třída
- c) 3. třída
- d) 4. třída
- e) 5. třída

4. Zakroužkujte, co si myslíte, že vede pedagogy k práci s projektovou výukou. (možno více odpovědí)

- a) obohacuje běžnou výuku
- b) pomáhá rozvíjet kompetence žáků
- c) učitelé mají blíže ke svým žákům
- d) motivuje žáky
- e) má smysluplný cíl
- f) nutí žáky přemýšlet, pracovat a uvažovat, ne jen poslouchat výklad

5. Zakroužkujte v čem spatřujete tři hlavní výhody projektové výuky .

- a) spolupráce žáků
- b) samostatnost žáků
- c) žáci se učí toleranci a respektu
- d) žáci se učí řešit praktické problémy
- e) žáci se učí vyjádřit vlastní názor a obhájit ho
- f) lepší vztahy s učitelem
- g) i slabí mohou vyniknout

6. Zakroužkujte v čem spatřujete tři hlavní nevýhody projektové výuky.

- a) náročnost na přípravu
- b) nekázeň žáků
- c) zabere moc času
- d) žáci nechtějí pracovat a být aktivní (vnímají ji jako možnost se „ulít se z vyučování“)
- e) náročnost na organizaci
- f) nespátřuji v ní přínos
- g) učivo není strukturalizované

7. Zakroužkujte metody, jež využíváte ve své výuce (možno více odpovědí)

- a) spolupráce žáků v týmu, ve skupinách
- b) žáci samostatně bádají a objevují
- c) žáci samostatně vyhledávají informace
- d) podílení žáků na vytváření výuky
- e) řešení praktických problémů ze života
- f) společné hodnocení a sebehodnocení žáků a jejich výtvorů

8. Je projektová výuka zahrnuta ve Vašem ŠVP?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím

Příloha č. 3

Částečné přepisy polostrukturovaných rozhovorů

1.

Přesvědčení (motivace) o projektové výuce

1. Jaký je Váš názor na projektovou výuku? (Co vás vede k tomu s ní pracovat?)

“Ráda zkouším alternativní možnosti ve výuce, líbí se mi možnost využití projektů i v dlouhodobějším měřítku. Možnost zapojit buď třídu nebo větší celek př. celá škola.”

2. V čem spatřujete její smysl, nebo také hlavní přínos?

“Motivace dětí k učení a přemýšlení.”

3. Měl by s ní pracovat každý pedagog?

“Nejsem si jista, zda je každý pedagog ochotný či schopný přistoupit na projektovou výuku a připravit funkční projekt. Myslím, že by ale každý učitel mohl být s novými možnostmi obeznámen a samostatně se podle svých schopností a možností či zaujetí rozhodnout, zda projekt využije či nikoli.”

4. Je ve Vašem ŠVP zahrnuta také projektová výuka?

„Tím si tedy opravdu nejsem jistá. Myslím si že ne.“

Podoba projektů v praxi

5. Jak často pracujete s projektovou výukou a o jak dlouhodobé projekty se jedná nejčastěji?

“S projektovou výukou pracuji přibližně dvakrát do měsíce. Nejčastěji využívám týdenního projektu.”

6. Využíváte projekty jen ve své třídě nebo spolupracujete i s jinými učiteli a třídami (popř. celoškolské projekty)?

“Prozatím se využití vztahuje pouze na mou třídu, v příštích školních letech plánuji rozšířit využití i mezi ostatní vyučující.”

7. Jaké formy a metody práce v rámci projektové výuky nejčastěji zařazujete?

“Diskusi, práci ve skupinách a práce s textovým materiálem.”

8. Jednotlivé projekty připravujete sám, podle vlastních nápadů, nebo využíváte i již předpřipravené projekty z internetových stránek, knih atd.?

„Často se inspiroji na internetu, ale vždy si je upravím podle svých potřeb.“

Hodnocení projektové výuky

9. Jaké výhody a nevýhody spatřujete v projektové výuce?

„Možnost vyzkoušet a nabídnout ve vzdělávání něco nového a odlišného.“

10. Co si myslíte o náročnosti na přípravu projektové výuky?

“Náročnost je zprvu určitě vysoká, ale s častějším využitím projektů ve výuce a vyzkoušení si několika př. Projektových dnů je příprava pro učitele snesitelnější.“

11. Má dle Vašeho názoru projektová výuka vliv na vztahy žáků ve třídě? K sobě navzájem, případně i vztahy zahrnující učitele?

“Ano, každá nová práce ať už se třídou nebo s celou školou poskytuje učitelům nový pohled na to, jak se žáci chovají mimo frontální výuku. Děti se projekty baví a učí se rychleji.“

12. Má projektová výuka nějaký vliv na motivaci žáků? (Případně jaký a proč?)

“Děti nejsou jen pasivními příjemci znalostí, ale aktivně se musí zapojit.“

2.

Přesvědčení (motivace) o projektové výuce

1. Jaký je Váš názor na projektovou výuku? (Co vás vede k tomu s ní pracovat?)

„Mám ráda ve třídě rušno. Nechci, aby děti jen seděly celé dopoledne v lavicích a poslouchaly můj výklad, proto mám ráda projekty. Je to skvělý doplněk k normálnímu vyučování.“

2. V čem spatřujete její smysl, nebo také hlavní přínos?

„Motivace, sounáležitost ve skupině – táhnou za jeden provaz a myslí u toho.“

3. Měl by s ní pracovat každý pedagog?

„Nemusí s ní pracovat pořád a pravidelně, ale měl by si to každý zkusit.“

4. Je ve Vašem ŠVP zahrnuta také projektová výuka?

„Ne, ne... nevím o tom.“

Podoba projektů v praxi

5. Jak často pracujete s projektovou výukou a o jak dlouhodobé projekty se jedná nejčastěji?

„Měli jsme tu jeden celoškolský projekt na téma něco s uměním..., vyzdobil celou školu. Ale bylo hrozně náročné a už zdlouhavé a vyčerpávající. Byly jsme rádi, když byl konec. Jinak dělám jednodenní projekty, tak jednou za čtvrtletí.“

6. Využíváte projekty jen ve své třídě nebo spolupracujete i s jinými učiteli a třídami (popř. celoškolské projekty)?

„S kolegyní máme obě dvě třetí třídu, tak je děláme společně. Je to jednodušší“

7. Jaké formy a metody práce v rámci projektové výuky nejčastěji zařazujete?

„Pracujeme ve dvojicích, ve skupinách, kde se spolu občas dohadují. Hodnocení děláme v kroužku.“

8. Jednotlivé projekty připravujete sám, podle vlastních nápadů, nebo využíváte i již předpřipravené projekty z internetových stránek, knih atd.?

„Ano, inspiroji se. S kolegyní pak upravíme na naše míry.“

Hodnocení projektové výuky

9. Jaké výhody a nevýhody spatřujete v projektové výuce?

„Je to zpestření a žáci se učí navzájem tolerovat ve skupině. Je to náročnější na přípravu. Spíš se bojím možné nekázně.“

10. Co si myslíte o náročnosti na přípravu projektové výuky?

„Je to trochu náročnější. Ale výsledek stojí za to. Kolikrát je horší ty draky uhlídat než připravit projekt.“

11. Má dle Vašeho názoru projektová výuka vliv na vztahy žáků ve třídě? K sobě navzájem, případně i vztahy zahrnující učitele?

„Je to zajímavé je pozorovat, jak pracují. Navzájem se nutí, ženou dopředu. A ti co, by spolu normálně nemluvili, najednou spolupracují.“

12. Má projektová výuka nějaký vliv na motivaci žáků? (Případně jaký a proč?)

„Zapojují se, mají pocit důležitosti a to je motivuje.“

3.

Přesvědčení (motivace) o projektové výuce

1. Jaký je Váš názor na projektovou výuku? (Co vás vede k tomu s ní pracovat?)

„Děti se na projekty těší a mají z nich radost, baví je to. Mě to potom baví také. Super zpestření k normální výuce. Hlavně to využívám k opakování látky a ti co chtějí, se dozví i něco nového.“

2. V čem spatřujete její smysl, nebo také hlavní přínos?

„Ve třídě mám žáky, kteří jsou ve výuce nevýrazní, nehlasí se a nemluví. Ale při projektech se konečně zapojují a začínají přemýšlet.“

3. Měl by s ní pracovat každý pedagog?

„Když jí zná, ať to zkusí a uvidí.“

4. Je ve Vašem ŠVP zahrnuta také projektová výuka?

„Nevím, podívám se.“

Podoba projektů v praxi

5. Jak často pracujete s projektovou výukou a o jak dlouhodobé projekty se jedná nejčastěji?

„Snažím se tak dvakrát do roka. Na začátku a na konci školního roku, nebo před Vánoci, kdy není tolik učiva.“

6. Využíváte projekty jen ve své třídě nebo spolupracujete i s jinými učiteli a třídami (popř. celoškolské projekty)?

„Radím se s kolegyněmi, to ano. Ale zahrnuji jen mou třídu.“

7. Jaké formy a metody práce v rámci projektové výuky nejčastěji zařazujete?

„Hodně pracujeme s knížkami. Nosí je i děti. Ve dvojicích i skupinách.“

8. Jednotlivé projekty připravujete sám, podle vlastních nápadů, nebo využíváte i již předpřipravené projekty z internetových stránek, knih atd.?

„Nebráním se práci s internetem, šetří to čas.“

Hodnocení projektové výuky

9. Jaké výhody a nevýhody spatřujete v projektové výuce?

„Sociální vztahy mezi dětmi v jedné z mých minulých tříd byly poněkud horší. V projektu když se žáci rozdělovali do skupin, tak vznikaly hádky, že s několika žáky nechtějí být ve skupině, bylo těžké je udržet na uzdě. Ale teď mám fajn třídu a projekty šlapou jak mají. Jak jsem říkala, zapojují se tižší děti.“

10. Co si myslíte o náročnosti na přípravu projektové výuky?

„Přípravy si stejně musíme dělat, tak už to není tak moc velký rozdíl.“

11. Má dle Vašeho názoru projektová výuka vliv na vztahy žáků ve třídě? K sobě navzájem, případně i vztahy zahrnující učitele?

„Určitě. Jsou děti, co za mnou furt chodí a vykládají i co měli k večeri. Jiné ne, ty znám třeba jen podle známek, takhle se víc poznáme všichni navzájem.“

12. Má projektová výuka nějaký vliv na motivaci žáků? (Případně jaký a proč?)

„Ano, motivuje je to k větší práci, protože jsou to témata, co je zajímavá.“

4.

Přesvědčení (motivace) o projektové výuce

1. Jaký je Váš názor na projektovou výuku? (Co vás vede k tomu s ní pracovat?)

„Pracuji s ní ráda, je to vítaná změna pro mě i pro děti.“

2. V čem spatřujete její smysl, nebo také hlavní přínos?

„Uplaňují a rozvíjí svou dětskou zvědavost. Počítače celkově je baví, aspoň si na nich zkusí i něco užitečného.“

3. Měl by s ní pracovat každý pedagog?

„Ano. Z vlastní zkušenosti vím, že ovlivní učitele i žáky, tak proč to nezkusit.“

4. Je ve Vašem ŠVP zahrnuta také projektová výuka?

„Ano, naše škola se zaměřuje na projektovou výuku.“

Podoba projektů v praxi

5. Jak často pracujete s projektovou výukou a o jak dlouhodobé projekty se jedná nejčastěji?

„Dlouhodobé projekty ne. Spíše tak na jeden den, maximálně dva. Průměrně tak třikrát do roka.“

6. Využíváte projekty jen ve své třídě nebo spolupracujete i s jinými učiteli a třídami (popř. celoškolské projekty)?

„Sama, ve své třídě.“

7. Jaké formy a metody práce v rámci projektové výuky nejčastěji zařazujete?

„Děti už mají určené své neměnné dvojice a skupiny, ve kterých pracují. Stačí když jen řeknu rozdělte se do skupin, oni už vědí s kým mají být. Skupiny pak spolu soupeří, kdo bude lepší.“

8. Jednotlivé projekty připravujete sám, podle vlastních nápadů, nebo využíváte i již předpřipravené projekty z internetových stránek, knih atd.?

„Nebudu zapírat, že hledám po internetu. Ale většina je stejně na mou třídu nepoužitelná, ale aspoň mám téma.“

Hodnocení projektové výuky

9. Jaké výhody a nevýhody spatřujete v projektové výuce?

„Vždy hlavně na začátku projektu trnu hrůzou, aby vše běželo podle mé přípravy. Jednou jsem byla nucena po hodině projekt utnout, protože děti nevěděly co dělat. Pořád se na něco ptaly a křičely jeden přes druhého, až se to nedalo vydržet. Ale to bylo jen jednou. Spolupracují a přemýšlí.“

10. Co si myslíte o náročnosti na přípravu projektové výuky?

„Zas tak hrozně náročné to není. Člověk musí nad tím popřemýšlet, to jo, ale myslím, že je

to o zkušenostech.“

11. Má dle Vašeho názoru projektová výuka vliv na vztahy žáků ve třídě? K sobě navzájem, případně i vztahy zahrnující učitele?

„Rozpadají se pak aspoň na chvíli ty děsné malé hloučky. Páťáčky už hrozně pomlouvají.“

12. Má projektová výuka nějaký vliv na motivaci žáků? (Případně jaký a proč?)

“Mají rádi změnu, proto mají rádi i projekty a víc v nich pracují.”

5.

Přesvědčení (motivace) o projektové výuce

1. Jaký je Váš názor na projektovou výuku? (Co vás vede k tomu s ní pracovat?)

„Projekty jsou u nás vždy zážitkem. Hlavně k něčemu konkrétnímu směřují a výsledný efekt je vidět.“

2. V čem spatřujete její smysl, nebo také hlavní přínos?

„Zřejmě, to, že to k něčemu směřuje, vidív tom smysl a to je víc povzbudí“

3. Měl by s ní pracovat každý pedagog?

„Mohu doporučit... i když se to nevyvede, je dobrá nová zkušenost.“

4. Je ve Vašem ŠVP zahrnuta také projektová výuka?

„Ne, není.“

Podoba projektů v praxi

5. Jak často pracujete s projektovou výukou a o jak dlouhodobé projekty se jedná nejčastěji?

„Když je nějaká exkurze, přednáška nebo divadlo, snažím se toho využít. Vždy to nejde, ale tak jednou dvakrát za rok jo.“

6. Využíváte projekty jen ve své třídě nebo spolupracujete i s jinými učiteli a třídami (popř. celoškolské projekty)?

7. Jaké formy a metody práce v rámci projektové výuky nejčastěji zařazujete?

„Žáci mají hodně oblíbené závěrečné hodnocení. Sedíme v kroužku a shrnujeme, co se povedlo, co by byla potřeba zlepšit. Občas jsem až ohromená, že si dokáží objektivně připustit chybu a řeknou, že už takto příště postupovat nebudou.“

8. Jednotlivé projekty připravujete sám, podle vlastních nápadů, nebo využíváte i již předpřipravené projekty z internetových stránek, knih atd.?

„Internet, knihy hodně mi toho poradí i doma v rodině.“

Hodnocení projektové výuky

9. Jaké výhody a nevýhody spatřujete v projektové výuce?

„Ve třídě je jeden žák s lehkou formou autismu. Při běžných hodinách pracuje v pořádku. Ale do projektů se nechce absolutně vůbec zapojovat. Musím mu vždy dát samostatnou práci. Naštěstí ostatní děti to celkem chápou. To je nevýhoda. Zbytek třídy je hodný a polupacují, hledají si i na internetu a tak. Motivuje je to.“

10. Co si myslíte o náročnosti na přípravu projektové výuky?

„V tom ohledu, že když chci dělat projekt, tak musím vymýšlet i jeden individuální program je to náročné, ale jinak moc ne.“

11. Má dle Vašeho názoru projektová výuka vliv na vztahy žáků ve třídě? K sobě navzájem, případně i vztahy zahrnující učitele?

„Ano ovlivní to jak mě, tak děti. Bavíme se pak ještě třeba i 14 dní o projektu.“

12. Má projektová výuka nějaký vliv na motivaci žáků? (Případně jaký a proč?)

“Jistě, prostě je to baví.”

6.

Přesvědčení (motivace) o projektové výuce

1. Jaký je Váš názor na projektovou výuku? (Co vás vede k tomu s ní pracovat?)

„Samotná výuka pomocí projektů děti baví a rádi se pak chlubí výsledkem a doma a dětem z jiných tříd. Když vše klapě jak má, i já si při projektu odpočinu, je to vítaná změna.“

2. V čem spatřujete její smysl, nebo také hlavní přínos?

„Musí přemýšlet, hledat, pátrat, objevovat... motivuje je to.“

3. Měl by s ní pracovat každý pedagog?

„Myslím, že aspoň za pokus to stojí. Sám pak každý uvidí, zda ještě někdy projekty zařadí nebo ne.“

4. Je ve Vašem ŠVP zahrnuta také projektová výuka?

„Zřejmě doslovně ne.“

Podoba projektů v praxi

5. Jak často pracujete s projektovou výukou a o jak dlouhodobé projekty se jedná nejčastěji?

„Nejčastěji jeden den. A dvakrát za rok nejvíc.“

6. Využíváte projekty jen ve své třídě nebo spolupracujete i s jinými učiteli a třídami (popř.

celoškolní projekty)?

„*Spolupracuji s asistentkou, ve své třídě.*“

7. Jaké formy a metody práce v rámci projektové výuky nejčastěji zařazujete?

„*Snažím se proplést dohromady vždy předměty vědomostní (jako je Matematika, Český jazyk, Prvouka) s předměty, které jsou oddychové – Výtvarná výchova a Hudební výchova. Ve skupinách už si zvykají pracovat.*“

8. Jednotlivé projekty připravujete sám, podle vlastních nápadů, nebo využíváte i již předpřipravené projekty z internetových stránek, knih atd.?

„*Mám jednu pěknou knihu. Ale s kolegy ní vždy něco vymyslíme.*“

Hodnocení projektové výuky

9. Jaké výhody a nevýhody spatřujete v projektové výuce?

„*Výhodou je určitě je, že děti můžou pochlibit v tom co, je baví, v čem jsou dobré a zpoznám jejich zájmy. Nevýhoda asi, že je při ní větší hluk. Kdo má rád absolutní ticho ve třídě tady asi moc spokojený nebude.*“

10. Co si myslíte o náročnosti na přípravu projektové výuky?

„*Mám to štěstí, že mám ve třídě schopnou asistentku. Společně to dáme vždy perfektně dohromady.*“

11. Má dle Vašeho názoru projektová výuka vliv na vztahy žáků ve třídě? K sobě navzájem, případně i vztahy zahrnující učitele?

„*Víc dětí poznám. A v každé třídě jsou vždycky nějakí outsideři, co se drží stranou, tady se musí zapojit.*“

12. Má projektová výuka nějaký vliv na motivaci žáků? (Případně jaký a proč?)

„*Když je zaujme hodně téma, tak pak sami z vlastní iniciativy jdou víc do hloubky.*“

7.

Přesvědčení (motivace) o projektové výuce

1. Jaký je Váš názor na projektovou výuku? (Co vás vede k tomu s ní pracovat?)

„*Já s ní mám jen dobré zkušenosti. Děti to hodně motivuje. Dá se stihnout spousta věcí. Zařazuju ji vždy jako zpestření výuky*“

2. V čem spatřujete její smysl, nebo také hlavní přínos?

„*Asi ten praktický ráz. Ve vyšších ročnících se jim hodí, že umí kde a jak vyhledat nutné informace.*“

3. Měl by s ní pracovat každý pedagog?

„Nevím, to je každého věc.“

4. Je ve Vašem ŠVP zahrnuta také projektová výuka?

„Možná“

Podoba projektů v praxi

5. Jak často pracujete s projektovou výukou a o jak dlouhodobé projekty se jedná nejčastěji?

„Když máme školu v přírodě propojím to na dva dny, jinak jen jeden. Dávám to vždy po Vánocích nebo jarních prázdninách.“

6. Využíváte projekty jen ve své třídě nebo spolupracujete i s jinými učiteli a třídami (popř. celoškolské projekty)?

„Jen ve své třídě, vím co od dětí můžu čekat.“

7. Jaké formy a metody práce v rámci projektové výuky nejčastěji zařazujete?

„Některé děti chodí na dramatický kroužek. Oblíbená je demonstrace nacvičených scének jednotlivých skupin.“

8. Jednotlivé projekty připravujete sám, podle vlastních nápadů, nebo využíváte i již předpřipravené projekty z internetových stránek, knih atd.?

„Koukám na internet, ale už sestavené projekty se stejně musí vždy upravit.“

Hodnocení projektové výuky

9. Jaké výhody a nevýhody spatřujete v projektové výuce?

„Výhoda je určitě oživení výuky, to může být i nevýhoda. Na někoho to může být moc živo.“

10. Co si myslíte o náročnosti na přípravu projektové výuky?

„Vždy je nejhörší začít a zvolit dobré téma. Pak už nápady přicházejí samy.“

11. Má dle Vašeho názoru projektová výuka vliv na vztahy žáků ve třídě? K sobě navzájem, případně i vztahy zahrnující učitele?

„My tomu říkáme pipikluby. Jsou to takové ty partičky holek, co se baví jen spolu. Tohle je aspoň trochu rozdělí na chvíli. Je pravda, že mám pocit, že pak mám k dětem blíž.“

12. Má projektová výuka nějaký vliv na motivaci žáků? (Případně jaký a proč?)

„Motivuje jeto, protože je to baví.“

8.

Přesvědčení (motivace) o projektové výuce

1. Jaký je Váš názor na projektovou výuku? (Co vás vede k tomu s ní pracovat?)

„Kladný. Chci, aby žáci občas zažili i jiný typ výuky. A má to svůj smysl a vyhodnocení na konci.“

2. V čem spatřujete její smysl, nebo také hlavní přínos?

„Pro děti je to zážitek. A a ni neví, že se vlastně učí.“

3. Měl by s ní pracovat každý pedagog?

„Každý jsme jiný, i každá třída. Ale na vyzkoušení určitě jo.“

4. Je ve Vašem ŠVP zahrnuta také projektová výuka?

„Nějaké její prvky určitě ano, jako kompetence k řešení problémů. Ale rovnou projekty asi ne.“

Podoba projektů v praxi

5. Jak často pracujete s projektovou výukou a o jak dlouhodobé projekty se jedná nejčastěji?

„Třikrát do roka a na jeden den. To stačí.“

6. Využíváte projekty jen ve své třídě nebo spolupracujete i s jinými učiteli a třídami (popř. celoškolské projekty)?

„S jinými učiteli spolupracuji, i z druhého stupně. Ale jen má třída.“

7. Jaké formy a metody práce v rámci projektové výuky nejčastěji zařazujete?

„Hodně propojuji pracovní vyučování a výtvarnou výchovu, s přírodovědou je to úplně ideální. Dvojice toho mají hodně, co ke zkoumání.“

8. Jednotlivé projekty připravujete sám, podle vlastních nápadů, nebo využíváte i již předpřipravené projekty z internetových stránek, knih atd.?

„Čerpám z internetu, je tam spousta šikovných nápadů.“

Hodnocení projektové výuky

9. Jaké výhody a nevýhody spatřujete v projektové výuce?

„Hodně žáků jsou jedináčci. Spolupracovat ve skupině, půjčovat si věci a vycházet s ostatními byl pro ně ze začátku problém.“

10. Co si myslíte o náročnosti na přípravu projektové výuky?

„Nejtěžší byl první projekt na přípravu, teď už se to zlepšuje.“

11. Má dle Vašeho názoru projektová výuka vliv na vztahy žáků ve třídě? K sobě navzájem, případně i vztahy zahrnující učitele?

„Celá třída má společné téma. Mají o čem si povídat. Sdělují si své nápady a návrhy. Vždy

ráda sleduji, jakou mají radost, když se jejich společný výtvar někde vyvěsí. “

12. Má projektová výuka nějaký vliv na motivaci žáků? (Případně jaký a proč?)

“Ano, jak už jsem říkala mají radost z toho společného výtvaru.”

9.

Přesvědčení (motivace) o projektové výuce

1. Jaký je Váš názor na projektovou výuku? (Co vás vede k tomu s ní pracovat?)

„Pracuji s ní, abych oživila běžnou výuku. I děti z toho mají radost.“

2. V čem spatřujete její smysl, nebo také hlavní přínos?

„Mají z toho radost, to je motivuje k další práci. Když je téma zajímavá, zjišťují si další informace i doma.“

3. Měl by s ní pracovat každý pedagog?

„Pokud chceme měnit školství, tak asi ano. Třeba ne pořád, ale občas ano.“

4. Je ve Vašem ŠVP zahrnuta také projektová výuka?

„Přiznám se, že nevím. Musela bych se podívat. Ale asi přímo ne.“

Podoba projektů v praxi

5. Jak často pracujete s projektovou výukou a o jak dlouhodobé projekty se jedná nejčastěji?

„Nevím, to je různé. Projekty jsou jeden den. Odhaduji tak dvakrát za rok.“

6. Využíváte projekty jen ve své třídě nebo spolupracujete i s jinými učiteli a třídami (popř. celoškolské projekty)?

„Občas máme podobný projekt a pak si je porovnáme vzájemně. Ale jinak jen ve své třídě.“

7. Jaké formy a metody práce v rámci projektové výuky nejčastěji zařazujete?

„Týmová práce, skupiny... hodně pracujeme i s interaktivní tabulí.“

8. Jednotlivé projekty připravujete sám, podle vlastních nápadů, nebo využíváte i již předpřipravené projekty z internetových stránek, knih atd.?

„Mám výborné stránky, kde se inspiroji. Pak to vždy upravím podle sebe.“

Hodnocení projektové výuky

9. Jaké výhody a nevýhody spatřujete v projektové výuce?

„Líbí se mi, že děti se učí vyhledávat informace, doma už často s knihami do styku nepřijdou.“

10. Co si myslíte o náročnosti na přípravu projektové výuky?

„Náročné to je, ale člověk se naučí.“

11. Má dle Vašeho názoru projektová výuka vliv na vztahy žáků ve třídě? K sobě navzájem, případně i vztahy zahrnující učitele?

„... byla jsem překvapena o jaká témata se děti zajímají a do jaké hloubky... o vesmíru mají chlapci obrovské vědomosti. Takže určitě se i nich dovím víc a oni o sobě navzájem taky.“

12. Má projektová výuka nějaký vliv na motivaci žáků? (Případně jaký a proč?)

„Jsou to ještě děti. Rádi si hrají a jsou upovídané. Nebaví je jen sedět v lavicích.“

10.

Přesvědčení (motivace) o projektové výuce

1. Jaký je Váš názor na projektovou výuku? (Co vás vede k tomu s ní pracovat?)

„Má hlavu a patu. A formou která děti baví si všechno zopakujem.“

2. V čem spatřujete její smysl, nebo také hlavní přínos?

„Je to velká motivace pro děti. Už se mi stalo, že za mnou přišli i s vlastními návrhy. Sice byly vcelku nepoužitelné, ale pro mě to dost znamenalo.“

3. Měl by s ní pracovat každý pedagog?

„To asi nejde nikomu nařídít, ale doporučila bych to.“

4. Je ve Vašem ŠVP zahrnuta také projektová výuka?

„To nevím, myslím, že ne.“

Podoba projektů v praxi

5. Jak často pracujete s projektovou výukou a o jak dlouhodobé projekty se jedná nejčastěji?

„To je různé. Raději mám krátkodobé a snažím se každé čtvrtletí.“

6. Využíváte projekty jen ve své třídě nebo spolupracujete i s jinými učiteli a třídami (popř. celoškolské projekty)?

„Máme paralelní třídy, tak občas naplánujeme něco společně. Ale nejraději stejně jen ve své třídě.“

7. Jaké formy a metody práce v rámci projektové výuky nejčastěji zařazujete?

„Pro mě je důležitá práce s textem. Ať už ve dvojicích nebo skupinách.“

8. Jednotlivé projekty připravujete sám, podle vlastních nápadů, nebo využíváte i již předpřipravené projekty z internetových stránek, knih atd.?

„Snažím se čerpat z aktuálního dění okolo, ale musím zabrousit i na intranet.“

Hodnocení projektové výuky

9. Jaké výhody a nevýhody spatřujete v projektové výuce?

„... žáci, kteří běžně moc nespolupracují se zapojí i zde. Dyslektické děti aspoň mají možnost ukázat v čem jsou dobré. Nevýhody.... nevím... učitel se trochu zapotí i u toho plánování.“

10. Co si myslíte o náročnosti na přípravu projektové výuky?

„Musí se zvolit dobré téma a dobře vše promyslet, ale to vlastně děláme i normálně.“

11. Má dle Vašeho názoru projektová výuka vliv na vztahy žáků ve třídě? K sobě navzájem, případně i vztahy zahrnující učitele?

„Myslím, že děti pak přestávají vnímat učitele jako boha, ale jako pozitivní lidskou bytost, která je tu pro ně.“

12. Má projektová výuka nějaký vliv na motivaci žáků? (Případně jaký a proč?)

„Stalo se mi, že ještě týden po ukončení projektu mi děti nosily informace, co si našly na internetu, vztahující se k tématu. Tenkrát to byl projekt o ochraně zvířat. Takže jo, motivuje je to.“